

VÁROSOK LAPJA

VÁROSPOLITIKAI HETILAP

FŐSZERKESZTŐ
VÁRHIDY LAJOS

A VÁROSOK ÉS A VÁROSIAS JELLEGŰ KÖZSÉGEK KÖZLÖNYE. — A MAGYAR VÁROSOK ORSZÁGOS KONGRESSZUSÁNAK ÉS A VÁROSI ÉS KÖZSÉGI MÉRNÖKÖK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV., IRÁNYI-UTCA 27.
TELEFON: AUT. 833—98. SZÁM

LAPUNK EGYELŐRE KÉTHETENKÉNT
JELENIK MEG

EGY ÉVI ELŐFIZETÉSI ÁR
48 PENGŐ

CIKKEINK CSAKIS LAPUNKNAK, MINT FORRÁSNAK A MEGNEVEZÉSÉVEL VEHETŐK ÁT

Városi tisztviselők képzése a párisi egyetemen.

Írta: Mihelics Vid dr.

A közigazgatást megreformáló 1929. évi XXX. törvények, mint ismeretes gyakorlati közigazgatási vizsgát kíván meg mindazoktól, akik a közigazgatási szolgálatban magasabb tisztviselői állásokat óhajtanak betölteni. Miután a vizsgálat nemcsak gyakorlati, hanem részben elméleti tárgyakat is felölel, sőt a közigazgatás olyan ágaiban is jártasságot tételez fel, amelyeket a tisztviselő az elméleti képzettség megszerzéséig az egyetemen nem tanulmányozhatott, többször felmerült az a gondolat, hogy a szakvizsga előtt azok részére továbbképző tanfolyamot kell szervezni. Ezzel kapcsolatban érdemesnek tartjuk ismertetni azt, hogy milyen munkákat tejt ki ebben a tekintetben a párisi egyetemen szervezett »várostudományi intézet« — *Institut d'Urbanisme de l'Université de Paris*, — amely hallgatóit magasabb városi közigazgatási kiképzésben részesíti.*

A párisi egyetem várostudományi intézete az első ilyen felsőoktatási intézet, amely a latin nyelvű országokban alakult. Célja kettős. Egyrészt a városvezetéssel összefüggő technikai problémákban nyújt oktatást, másrészt a kimondottan közigazgatási feladatok tárgyalásával óhajt minél nagyobb szak tudást nyújtani a hallgatóknak. Az intézet tanulmányi rendje úgy van összeállítva, hogy a hallgatók mind a két irányban specializálhatják magukat. Semmiféle olyan tananyag nem szerepel ezzel kapcsolatban, amellyel az egyetem különböző fakultásai és más főiskolák is foglalkoznak. A hallgatóknak már rendelkezniük kell az intézeti előadások látogatásához szükséges ismeretekkel s itt az a kivánalom, hogy az intézet hallgatói sorába lehetőleg csak diplomát szerzett egyének iratkozzanak be.

A várostudományi intézet a jelenlegi formájában 1925 elején kezdte meg működését. Szerves része az egyetemnek és helyiségei is a Sorbonne épületében vannak. Az előadások anyaga öt tanszék köré csoportosul s a legtöbb tanszék mellett külön előadók is működnek. Az öt tanszék a következő:

1. A városok fejlődése.
2. A városok szociális szervezete.
3. A városok közigazgatási szervezete.
4. A városok gazdasági szervezete.
5. A városok technikai és művészeti problémái.

Ezen öt főtantárgy keretében speciális kollégiumok vannak, mint például: lakás-, egészségügy, közüzemek szervezete, a fővárosok külön problémái, városi autonómia, városi rendszert, a város és a vidék viszonya a városi mérnök munkaköre stb.

Az előadások éppen azért, mert az elgondolás szerint már állásban lévő diplomás emberek látogatják, este 6 órakor kezdődnek s novembertől júniusig tartanak. A rendes tanítás két iskolaévre terjed. Ennek elvégzése után a hallgatók írásbeli dolgozat alapján záróvizsgát tesznek és diplomát nyernek. Maga az oklevél nem

nyújt jogilag elsőbbséget a hallgatóknak a közigazgatási állások betöltésénél, de miután a magasabb állásokat Franciaországban csak versenyvizsga útján lehet elnyerni, a végzett hallgatók tudásuknál fogva előnyben vannak s ezenkívül az illetékes tényezők a versenyvizsgára való bocsátásnál is figyelembe veszik ezt a körülményt.

A várostudományi intézetnek máris igen szép könyvtára van s emellett a hallgatók szabadon használhatják bármelyik egyetemi kar vagy főiskola könyvtárát. A szabályzat lehetővé teszi az intézeti tanulmányok elvégzését azoknak a szabályszerűen beiratkozott hallgatóknak a részére is, akik körülményeiknél fogva nem látogathatják az előadásokat, mert az intézetnek külön »jegyzet-osztálya« van, amely az előadások anyagát rendszeresen megküldi a távollevő hallgatóknak; ezek azután épp úgy vizsgázhatnak, mint az »in corpore« hallgatók. Jelenleg a beiratkozási díj 60 frank s a könyvtár használatért 40 frank fizetendő. A külföldi hallgatók felvételekért 175 frankot fizetnek. A kollokviumokért 30 frank vizsgadíj jár. Az intézetnek, mint említettük, nem csupán diplomás emberek lehetnek a hallgatói. Az előírt minimális minősítés az érettségi bizonyítvány, kivételes esetben azonban mindazok a belföldi és külföldi férfiak vagy nők is rendes hallgatók lehetnek, akik az intézet tanári kara előtt előzetes vizsgán igazolják, hogy rendelkeznek a szükséges ismeretekkel.

Egészen természetes, hogy két évi oktatással nem lehet elsőrangú szakembereket képezni, különösen azokból a hallgatókból, akik érettségi után, tehát egyetemi oklevél nélkül iratkoznak be az intézetbe. Minthogy azonban az ilyen hallgatóknak be kell iratkozniuk egy rendes egyetemi fakultásra is, az intézet mégis kellő tájékoztatást nyújt nekik a közigazgatás különleges problémáiban s így megkönnyíti nekik későbbi munkakörük végzését.

A tulajdonképeni várostudományi intézethez hozzászoltak egy közigazgatási továbbképző tanfolyamot is — *Section de perfectionnement administratif*, — amelynek az a célja, hogy előkészítse a fiatalokat a városi közigazgatásban való alkalmaztatásra, azoknak pedig, akik már városi alkalmaztatásban vannak, elmélyítse ismereteit és képessé tegye őket magasabbrendű, vezető állások betöltésére. Nagy fontossága van ennek Franciaországban, mert a francia közigazgatási törvények nem írnak elő semmiféle képesítést a városi tisztviselők részére. Maguk a városok is régóta érzik ennek a hiányát s amióta a várostudományi intézet és a vele kapcsolatos tanfolyam megalakult, azóta egyre több város kötelezi a tisztviselőit a tanfolyam hallgatására, továbbá megkívánja, hogy a megüresedett állásokra pályázók felmutassák a tanfolyam elvégzéséről szóló bizonyítványt.

A tanfolyam két iskolaévet ölel fel, amely idő alatt a hallgatók megismerkednek a közigazgatás és a magánjog legfontosabb elemeivel. Ezenkívül van még egy harmadik iskolaév is, amelyben már részletesen tájékoztatják a hallgatókat a legfontosabb gyakorlati kérdésekről, amelyek a városigazgatás körében felmerülnek, továbbá a városi pénzügyek viteléről és a költségvetés összeállításáról. Az a hallgató, aki az első két évet befejezte és a legszükségesebb ismeretek birtokában tovább akarja képezni magát, vagy a várostudományi intézetbe iratkozik be, vagy a tanfolyam harmadik évére. Ennek a harmadik évnek elvégzése után az egyetem bizonyítványt ad a hallgatóknak s ezzel a bizonyítvánnyal ma már határozott előny jár a legalább középnagyságú városok tisztviselői állására való pályázatnál. A szabályzat pontos rendelkezése úgy szól, hogy azok, akik sikerrel letették a tanfolyam első két évében előírt vizsgákat, azok olyan bizonyítványt kapnak, amely feljogosítja őket »a városi közigazgatási iskola végzett növendéke«

* Irodalom; A. Bruggemann: L'Institut d'Urbanisme de l'Université de Paris (Annales de l'Université de Paris, 5. évf. 1. sz.). — A. Bruggemann: L'organisation et le fonctionnement de l'Institut d'Urbanisme de l'Université de Paris (La Vie urbaine, 8. évf. 1. sz. 1930 jan. 15.). — École nationale d'administration municipale. Fonctionnement et programme de l'enseignement. Paris, Sorbonne. — Institut d'Urbanisme de l'Université de Paris. Organisation et fonctionnement. Paris, Sorbonne.

cím használatára. A harmadik évről is vizsgázott hallgatók címe: »a városi közigazgatási iskola okleveles növendéke«. A végzett növendékek minden előzetes vizsga nélkül beiratkozhatnak a város-tudományi intézet hallgatói sorába. Ez utóbbinak vizsgázott hallgatói a következő címet használhatják: »a párisi egyetem város-tudományi intézetének okleveles növendéke«.

Úgy a város-tudományi intézetet, mint a tanfolyamot A. Bruggemann egyetemi professzor vezeti. A tanári karban az elméleti tudomány legkiválóbb művelői foglalnak helyet, de — különösen a tanfolyamon — a gyakorlati szakferfiak — városi, rendőrségi, számvevősségi főtisztviselők stb. — egész sora ad elő. Mind a két intézmény rövid néhány évi fennállása alatt nagy tekintélyt szerzett Franciaországban. Fenntartásuk költségeit, a befolyó tandíjakon kívül, a közoktatásügyi minisztérium és Páris város viselik. Az érdeklődés évről-évre nagyobb az intézet és a tanfolyam iránt, aminek bizonyossága, hogy már a francia gyarmatok városai is kezdik felküldeni tisztviselőiket. A városok általában magukra vállalják mindazokat a költségeket, amelyek lehetővé teszik, hogy tisztviselőik hallgathassák az előadásokat, 1929-ben például Poitiers város az alkalmazottainak egynegyedét kötelezte az intézeti tanulmányok elvégzésére. Le Havre város ugyanezzel tíz tisztviselőjét iratta be a város-tudományi intézetbe. A külföldi hallgatók száma is egyre gyarapodik. Így az 1929—1930-as tanévben a város-tudományi intézetnek 147 hallgatója volt, köztük 76 külföldi, a továbbképző tanfolyam alacsonyabb tagozatának 119 francia hallgatója, a magasabb tagozatnak 73 francia hallgatója. Az egész intézmény tehát 339 hallgató képzésével foglalkozott az elmúlt évben.

A Kongresszus állandó bizottságának ülése.

A Magyar Városok Országos Kongresszusának állandó bizottsága folyó évi október hó 7-ik napján délután 5 órakor Budapesten, a központi városháza tanácstermében Sipőcz Jenő székesfővárosi polgármester, majd Nendtvich Andor pécsi polgármester elnöklelte alatt ülést tartott, melyen a következők vettek részt:

Az elnökség részéről Sipőcz Jenő elnök, Nendtvich Andor, Krakker Kálmán és Márkus Jenő alelnökök és Várhidy Lajos igazgató; a városok képviselőiben pedig a következők jelentek meg:

Békéscsaba: Jánossy Gyula polgármester; **Debrecen:** Zöld József tanácsnok; **Eger:** Braun Károly polgármesterhelyettes; **Győr:** Szauter Ferenc polgármester; **Gyula:** Vargha Gyula polgármester; **Karcag:** Hajnal István polgármester; **Kisújszállás:** Gaál Imre polgármester; **Komárom:** Alapi Gáspár polgármester; **Köszeg:** Jambrits Lajos polgármester; **Miskolc:** Hodobay Sándor polgármester; **Nagykanizsa:** Krátky István polgármester; **Pápa:** Tenzlinger József polgármester; **Pécs:** Nendtvich Andor polgármester; **Sátoraljaújhely:** Orbán Kálmán polgármester; **Sopron:** Thurner Mihály polgármester; **Szeged:** Somogyi Szilveszter polgármester; **Szentes:** Négyessy Imre polgármester, Berényi Antal főszámvevő; **Vác:** Krakker Kálmán polgármester.

Sipőcz Jenő elnök az ülést megnyitván, kegyeletös szavakkal emlékezett meg először Vass József miniszter, majd Komjáthy László, Veszprém város nyugalmazott polgármesterének elhunytáról. A jelenlévők kegyeletük jeléül állva hallgatták meg a bejelentést és az elnök indítványára elhatározták, hogy mindkettőjük emlékét jegyzőkönyvben örökítik meg.

Elnök örömmel jelentette be, hogy Nendtvich Andor pécsi és Vojnics Ferenc bajai polgármestert a Kormányzó a II. osztályú magyar érdemkereszttel tüntette ki. A kongresszus nevében igaz örömmel és lelkesedéssel üdvözölte őket kitüntetésük alkalmából. Különösen kiemelte Nendtvich Andor személyét, aki érdemekben gazdag hosszú polgármesteri működésével és egyéni szeretetreméltóságával az összes kartársainak bizalmát, szeretetét és nagyrabecsülését érdemelte ki. Az elnöki bejelentést a jelenlévők meleg ovációja kísérte, ami hű megnyilvánulása volt annak a tiszteletnek és tekintélynek, ami Nendtvich alelnök személyét körülveszi. Az üdvözlést Nendtvich Andor szép szavakkal köszönte meg. Nagyon jól esik az elismerés, mondá, ama testület részéről, amely oly közel van a lelkehez, azok részéről, akik maguk a legjobban tudják méltányolni azt a munkát, amely a mai nehéz időkben egy polgármesterre nehezedik. Nagy értéket tulajdonít ennek az üdvözlésnek és szívből viszonzozza azokat az érzelmeket, amelyekkel személye iránt kartársai viseltetnek.

Várhidy Lajos igazgató bejelentette, hogy a budafoki országos értekezlet Márkus Jenő dr. min. tanácsost, a BSzKRT. vezérigazgatóhelyettesét Budapest székesfőváros részéről a Kongresszus alelnökévé választván meg, Sipőcz Jenő elnök a Kongresszus ügyrendje értelmében az elnöki hatáskörbe tartozó ügyek közül folyó évi július 1-étől kezdődőleg az ügyvitel ellenőrzését, valamint az utalványozás jogát Márkus Jenő alelnökre ruházta át, mely megbízatásában őt az elnöki hatáskör illeti meg. Az ügyrend értelmében elnöknek ezt a bejelentését az állandó bizottság egyhangúlag tudomásul vette.

Kultúrhetek rendezése.

Márkus Jenő alelnök ebből az alkalomból felszólalván, néhány olyan gondolatot vetett fel, amelyek alkalmasak arra, hogy még szorosabbá és élénkebbé tegyék a belső kapcsolatot városaink között. Bejelentette ugyanis, hogy a vidéki városok idegenforgalmi és gazdasági érdekeinek a szolgálatára *időnként kultúrheteket* szándékozik rendszeresíteni, amelyeket képzőművészeti, iparművészeti, kereskedelmi és iparkiallításokkal, zene-, színművészeti, irodalmi és várospolitikai előadásokkal fognak egybekötni. Ezek az előadások a hazai kultúra és városi élet neves képviselői fognak szerepelni.

Az állandó bizottság ügyvezető alelnök bejelentéseit örömmel vette tudomásul és elhatározta, hogy a felvetett gondolatok részletes megbeszélését a következő ülés napirendjére tűzi.

Ankét a városok háztartásának rendezése ügyében.

Várhidy Lajos igazgató jelentést tett a városok háztartásának a rendezésére vonatkozó háztartási törvényjavaslat munkálatainak mibenállásáról. Bejelentette, hogy értesülése szerint a pénzügyminiszter Lukács Ödön min. tanácsost megbízta egy memorandum elkészítésével, amely magában foglalja a városok háztartási helyzetét az 1930. évi városi költségvetések alapján, valamint felöleli a külföldi jogrendszerek ismertetését is. Ez a memorandum egy anketának szolgálja alapjául, amelyet ebben a tárgyban a pénzügyminiszter szándékozik összehívni. Úgy volt, hogy ezt az ankétot még szeptember havában összehívja a miniszter, azonban elhalasztott. Az ankétra természetesen Kongresszusunk is meghívást kap és a meghívóval kapcsolatban kérdőpontokat, amelyekre a pénzügyminiszter szabatos válaszokat vár. A kérdőpontok kibocsátásának az a célja, hogy a tárgyalandó anyagot szakszerűen lehessen csoportosítani.

Valószínű, hogy a háztartási törvényben fogják belefoglalni a közüzemek kérdését is, de nincs kizárva, hogy a közüzemeket külön törvényjavaslatban tárgyalják.

Igazgató nézete szerint kívánatos volna, hogy amikor a kérdőpontok leérkeznek, az állandó bizottság az azokra adandó válaszokat megvitassa abból a célból, hogy a városok egyöntetű álláspontot foglalhassanak el.

Szauter Ferenc győri polgármester az ankét anyagának a megszerzését tartaná előbb kívánatosnak.

Elnök javaslatára a bizottság megbizta az elnökséget, hogy mihelyt a kérdőpontok közöltetnek, a nagy anyagra való tekintettel több előadót is hívjanak.

Igazgató elmondta, hogy a pénzügyminiszternek 55.719/1930. V.11/6. szám alatt adott azt a válaszát, hogy a tervbe vett törvényhozási vagy egész érdekeltségi körre terjedő kormányzati intézkedésekre nézve — azok megszerkesztése előtt — az érdekképviselő meghallgatását maga is szükségesnek tartja s ezért lehetőséget fog nyújtani arra, hogy a tárcája ügykörébe eső törvényjavaslatok vagy kormányrendeletek szövegét a Kongresszus megismerhesse és arra észrevételeit megtehesse.

A számvizsgáló bizottságnak a múltévi számadások átvizsgálására vonatkozó jelentését az állandó bizottság tudomásul vette és a számadóknak a felmentvényt megadta.

Védekezés a munkahiány ellen és a városok inségakciója.

Igazgató bejelenti, hogy a munkahiány enyhítése céljából indítandó akció megbeszélésére a belügyminiszter értekezletre hívta meg a th. városok főispánjait és polgármestereit, most pedig folyamatban van az alispánok és a megyei városok polgármestereinek a meghallgatása. A belügyminiszter nyilatkozata szerint 40 millió pengőre tehető az az összeg, amennyit a jövő évben kivételre kerülő közmunkák képviselnek. Ebben az összegben részint állami, részint városi, részint pedig olyan közmunkák foglaltatnak, amelyeknek kivételéhez az állam és az illető város közösen fog hozzájárulni. E 40 milliónyi összegben azonban ezideig csak az a fedezet van biztosítva, amelyet a tíz th. város költségvetésében vagy a folyó vagy a jövő évre már felvett, míg a többi résznek fedezete hiányzik. Így tehát ilyen összegű közmunkák kivételése még problematikus.

Igazgató bejelenti, hogy illetékes helyen érdeklődött a városok felveendő kölcsönkiallításairól, azonban azt a felvilágosítást kapta, hogy a helyzet újabbán még rosszabbodott, mert a magyar papírok elhelyezése az amerikai piacokon rendkívüli nehézségekbe ütközik.

Igazgató bejelenti, hogy illetékes helyen az inségadó alapjának és mértékének a tervezetét is szóba hozta, utalván a győri inségadó-szabályrendelettervezetre, amire azt a felvilágosítást kapta, hogy a kereseti adóalapnak inségadóval való megterhelése nem az inségadó kiszabása körébe tartozik, hanem a kereseti adó megfelelő felemeléséről lehet szó, amire a tételes törvények nyújtanak módot. A társulati adóalapra való kivetés ellen észrevélt nem tesznek, a jövedelmi adóalapnak inségadóval való megterhelésére nézve pedig utaltak az 1924. évben kiadott pénzügyminiszteri rendelkezésre. A jövedelmi adó alapjára kivetendő

inségadó ellen a pénzügyminisztérium nem tesz észrevételt, azonban csak kivételes esetekben és ahhoz a feltételhez kötve, hogy az inségadóról szabályrendelet készül és az csak egy évre szól. Ezt az egy évet esetleg úgy is lehet osztani, hogy az inségadó egyik fele a folyó év második felében szedendő, a másik fele pedig a jövő év első felében. Az alkalmazottak tételes kereseti adóalapjának 300 pengőig terjedhető részét a pénzügyminiszter semmiesetre sem engedi inségadóval megterhelni, az ellen azonban nincs kifogása, hogy azokra a közalkalmazottakra, akiknek illetménye havi 300 pengőt meghalad, inségadóval terheljék meg.

Elnök ama kérdésére, hogy az inségakciót társadalmi úton vagy hatóságilag kívánják-e a városok megoldani, a bizottság egyhangúlag a hatósági megoldás mellett nyilatkozik.

Szauter Ferenc adott hangot különösen ennek a felfogásnak. Szerinte a társadalmi úton való megoldást megpróbálták, de az eredményre nem vezetett. Ismertette a győri inségakció megindításának a körülményeit.

Nendtvich Andor különösen hangsúlyozza, hogy mivel a munkahiány csökkentéséhez pénz kell, ezért szükségesnek tartja, hogy a Kongresszus ismételtén felírjon a pénzügyminiszterhez, hogy a városokat a szükséges fedezet biztosítása végett támogassa a pénztintézeteknél. Szükséges, hogy azok a városok, amelyeknek háztartási helyzete megengedi a kölcsönfelvételt, ezt a legszükségesebb korlátok közt megkaphassák. Indítványozza, hogy az inségadósabályrendelet approbálása végett Éberth Géza pénzügyi előadó és a Kongresszus küldöttei a leggyorsabban lépjenek érintkezésbe a pénzügyi kormánnyal.

Szauter különösen kívánatosnak tartaná, hogy a kormány azokat a gyárakat, amelyek a városok területén vannak, lássa el közmunkákkal, hogy munkásaikat foglalkoztathassák. Reámutat arra a szomorú jelenségre, hogy a középalmok is a forgalmi és őrési adó miatt üzemekket sorra megszüntetik.

Zöld József szerint mozgalmat kellene indítani, hogy legalább a városi üzemeknek adjon a Nemzeti Bank kölcsönt, úgy mint annakidején az Osztrák-Magyar Bank tette. Nézete szerint a munkabíró emberek segélyezését óvatosan kell kezelni, mert ezen elvérzik Anglia, Németország és Ausztria is.

Szauter hangsúlyozza, hogy munkanélküliséget az ő véleménye szerint sem kell adni, de kenyeret igen, nehogy éhenhaljon a keresetnélküli néposztály.

Négyessy Imre szerint a pénzügyi helyzetéről nem volt szó az előző évi városok nagy részénél tárgyalva s így maguknak kell tenni valmit. Ismerteti az alföldi városok helyzetét, amelyekben ~~inségadóval~~ ^{inségadóval} kizárólag a földmunkások és a kubikosok tartja, mert az a tapasztalata, hogy ha valamely társadalmi osztály hóna alá nyúlunk, akkor az elhagyja magát és rátámaszkodik a közre.

(Közben az elnöklet Nendtvich Andor alelnök veszi át.)
Négyessy Imre szerint sok munkanélküli van, aki kapna munkát, ha nem válogatna a munkában. Ő segélyt csak akkor ad, ha a családfő beteg, vagy a családot valami csapás érte, vagy pedig sok a tartásra szoruló gyerek.

Felhozza, hogy egyes városok tisztviselői illetményük bizonyos százalékának a felajánlásával kívánják kivenni az inségakcióból a részüket. Egyöntetű álláspont elfoglalását kéri, hogy az egyes tisztikarok résztvegyenek-e vagy se ilymódon az inségakcióból. Bár volt olyan idő, amikor a köztisztviselőnek a fizetése havonként nem volt több egy métermázsza bíza áránál és ezt akkor elnézte a gazdatársadalom, mégis azt tartja, hogy ne induljanak a műveletlenebb társadalmi osztály után, hanem a tisztviselőknél külön is részt kell venni az inségakció támogatásában.

Nendtvich Andor elnök azt kívánja, hogy a tisztviselő megadóztatása ügyében vitát ne folytassanak. A város tisztikara, amely össze van növe a polgársággal, önmagától is kivieszi részét, de ebben a tekintetben álláspontot leszögezni nem lehet. Minden város tisztikara a helyi viszonyok figyelembevételével maga határozza meg a részvétel módját. Az állandó bizottság elnök álláspontját helyesléssel fogadta.

Ezután elnök kimondta a határozatot, hogy a Kongresszus felír a pénzügyminiszterhez, hogy állami munkák nyújtásával adjon mukaalkalmat; a városokat, ha hitelre van igényük, ennek megszerzésében támogassa; az inségadósabályrendeletet a Kongresszus megbízottai mutassák be a pénzügyminiszternél, hogy az ellentétek kiegyenlíthessenek és végül a pénzügyminisztert kéri fel, hogy tegye lehetővé, hogy a Nemzeti Bank nyújtson a városi üzemeknek kölcsönt.

A községi bíraskodás reformja.

Várhidy igazgató előadásában foglalkozott a bizottság az igazságügyminiszternek a békebíráskodásról szóló tervezetével is. A törvénykezés egyszerűsítéséről szóló törvénynek szerves kiegészítése ez a törvényjavaslat, amely a bíróságok tehermentesítését célozza. Előadó szerint kifogásolnunk kell azt az irányzatot, hogy amikor az egyik kormányzati ágon segíteni akarnak, illetve annak tehermentesítését kívánják, akkor az itt lemaradó terheket áthárítani kívánják a közigazgatásra. Miután a törvényjavaslat

szerint a békebíráskodás hatáskörét lényegesen kibővítik, amennyiben a 100 pengő aluli perek a törvényjavaslat szerint a községi bíraskodás hatáskörébe utaltatnak, ez rengeteg munkatöbbletet fog róni a városi békebíráskodásra s ezzel újabb költséget a városokra. Még nem tisztázódott, hogy a városbírósági tiszteletdíja az igazságügyi tárcát terheli-e. Mivel a békebíráskodással kapcsolatos tennivalók elvégzésére a város a szükséghez képest a fogalmazási és kezelőszemélyzet rendelkezésre bocsátásáról köteles gondoskodni, ezen a címen újabb teher szakad a városokra. Kongresszusunk már egy alkalommal azzal a kéressel fordult az igazságügyminiszterhez, hogy a községi bíraskodás reformjánál mutatkozó új teher kellő pénzügyi megállapodásáról is gondoskodjék. A Kongresszus már egy alkalommal rámutatott arra, hogy a járásbíráskodás tehermentesítése és ezzel a peres ügyek elintézésének gyorsítása érdekében a perek egyrészt a községi bíróságokra való áthárítása egységben célra nem vezetnek, mert a szanálás következtében csökkentett létszámmal dolgozó és már most is túlterhelt közigazgatási hatóságok e munkatöbbletet a mai létszám mellett elvégezni nem tudnak és rövid időn belül a községi bíróságoknál állana elő ugyanaz a helyzet, ami jelenleg a kir. járásbíráskodásnál mutatkozik. A közigazgatási tisztviselők létszámemelésének pedig ugyanaz az akadálya, mint a bírói létszám felemelésének, t. i. az anyagi eszközök elégtelensége. A Kongresszus fellépése úgy látszik nem is maradt eredménytelenül, mert az érdekelt minisztériumok között megindult a tárgyalás, hogy a városok és községek megterhelhetése nélkül a községi bíraskodás reformja hogyan volna a leghelyesebben keresztülvihető.

Előadó szerint méltánytalan volna a városokra hárítani a reform által előálló nagyobb költségeket már azért is, mert a javaslat rendelkezése értelmében a városbíró a hatóság területén kívül is tartozik eljárni abban az esetben, ha az adós olyan községben lakik vagy tartózkodik, amelyet az igazságügyminiszter a belügyminiszterrel egyetértőleg ebben a tekintetben működési körébe utalt.

Kifogás alá eshetik még a felügyelet gyakorlása is, amennyiben a békebíráskodás felett annak a királyi törvényszéknek az elnöke gyakorolja a felügyeletet, amelynek területén a békebíráskodás van s így bár a városbíró a th. joggal felruházott városokban a polgármester nevezi ki s az igazságügyminiszter erősíti meg, azt mégis kivonja a közigazgatási hatóság felügyelete alól. Aggodalomra ad okot az is, hogy a per szubstrátuma 100 pengőnél nem áll meg, mert az igazságügyminiszter a belügyminiszterrel egyetértve az érdeklathatárul megállapított összegeket rendeltel felemelheti, amely hatáskörü kiterjesztés ismét csak a perek nagyobb tömegét vonja maga után, ami viszont a személyzetnek és az ezzel járó költségeknek az emelésére vezet.

Előadó javaslatára az, hogy ezen indokok alapján az állandó bizottság intézzen fellejtést úgy a belügy-, mint a pénzügy- és igazságügyminiszterekhez, hogy mindazokat a költségeket, amelyeket a községi bíraskodás ellátása von maga után, az igazságügyi tárca fedezze.

Szauter Ferenc megjegyzi, hogy Győr és Sopron ily értelemben már felterjesztést intézett a kormányhoz.

Somogyi Szilveszter azt indítványozza, hogy amennyiben a reform költségeit a városoknak kellene viselni, abban az esetben a kormány tegye lehetővé, hogy az ilyen perekben az önkormányzati bélyegek használata legyen kötelező. Az állandó bizottság az igazgató előterjesztését Somogyi Szilveszter indítványával kiegészítve, magáévá tette.

A kartell törvényjavaslat tárgyalása.

Várhidy Lajos igazgató bejelenti, hogy az igazságügy- és a kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatot készítettek a kartellról s azt véleményezés végett a kereskedelemügyi miniszter megküldötte a Kongresszusnak is. Ismereteti a törvényjavaslat főbb rendelkezéseit.

Márkus Jenő alelnök szakszerű hozzászólása után az állandó bizottság az igazgató javaslatát elfogadva, megállapította, hogy amikor a szomszédállamokban a termelés mindenütt szervezkedik, a kartellekre szükség van, mert különben a gazdaságilag erőtlenebb csonka országunk iparát és termelését szervezetlenül hagyva, kiszolgáltatnánk a külföld szervezett versenyének. Miután azonban a kartellek igen gyakran nem a racionális tömeggyártás érdekében létesítettek, vagyis hogy az alacsonyabb gyártási költségek mellett nemcsak nagyobb haszon legyen elérhető, de az áru is alacsonyabb áron legyen a piacra hozható, hanem a diktált magasabb árak révén többlethozson biztosítása a céljuk, ennél fogva hathatósabb rendszabályok alkalmazását tartják szükségesnek, hogy a kartellek működése az egyetemes közgazdasági érdekek keretein belül maradjon. Kongresszus tehát helyesli, hogy a kormány egyrészt a kartellmegállapodást lehetővé teszi és azt törvényes védelemben részesíti, másrészt a kartellek közérdekelles magatartását törvényvel szándékozik szabályozni. Nem helyesli a Kongresszus, hogy a kartelljavaslat rendelkezései csak a közszükségleti cikkek kartelljára korlátoztassanak, hanem azokat általában valamennyi kartellre kiterjesztendőnek tartja, abból indulván ki, hogy az állam a különböző gazdasági csoportok versenyében csak egyforma mértékkel szólhat bele. A törvény-

javaslatot oly módon kívánja módosítani, hogy mindennemű megállapodást, amely árucikkek termelésére, forgalombahozására vagy árszabására vonatkozik, írásba kell foglalni és büntetőjogi következmények terhe mellett a kartellbírósnak, nem pedig a szabaddalmi bíróságnak bemutatni, már csak az ügykezelés egyszerűsítése végett is. A bemutatás kötelezettsége a monopóliumszerű vállalatra, valamint a részvénytöbbség megszerzésével vagy vállalatok másféle vételével kapcsolatos egyesületekre és üzembeszüntetésekre is kiterjesztendő. A kereskedelemügyi miniszternek nagyobb diszkrecionális jog volna biztosítandó, hogy preventív intézkedésekkel a kartell káros hatásainak elejét vehesse. A törvény kijátszóira nem tartják elégségesnek a pénzbírságot, hanem a szabadságvesztés-büntetés alkalmazását is szükségesnek vélik.

Az állandó bizottság észrevételeit közli a kereskedelemügyi miniszterrel.

A városi laktanyák adómentessége ügyében az állandó bizottság bizalommal várja a közigazgatási bíróság döntését.

Tudomásul vette a bizottság, hogy a közhasználatú gépjárművállalatokról szóló törvény végrehajtási tárgyában az elnökség felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, valamint tudomásul vette, hogy felterjesztést intézett a népjóléti miniszterhez a társadalombiztosítói intézeti díjhátralékok késedelmi kamatának a leszállítása iránt.

Végül **Alapi Gáspár** komáromi polgármester bejelentette, hogy a Falusi Kislakásépítő Szövetkezet évek óta folyósította a városi lakosság igényjogosultjai részére az építési hiteleket s ennek segítségével a városban 80 új házat épített fel a legszegényebb néposztály. Ezt a hitelt azonban a FAKSz az idén azért nem folyósította, mert a jelentkezők nagy számára való tekintettel a rendelkezésre álló tőke elégtelensége miatt a városi jelentkezőket mellőzték.

Mivel ez a megvonás több mint 200.000 pengő értékű munkaalakmat vont el a várostól, mert minden egyes építetőnek legalább a hitel kétszeres összegének megfelelő építési költséggel kellett számolnia.

Mivel ezt a hitelmegvonást a városokra sérelmesnek tartja, mert a kölcsönért jelentkezők nagyjára mezőgazdasági munkások, kik az OFB. útján jutottak házhelyhez, akik között igen sok a többgyermekes hadiözvegy, ezért indítványozza, hogy intézzen felterjesztést a Kongresszus a miniszterelnökhöz és földművelésügyi miniszterhez, hogy tegyék lehetővé, hogy a FAKSz-nak nyújtandó nagyobb hitel révén a városi lakosság is részesülhessen a folyó évben is építkezési hitelben.

Az állandó bizottság Várhidly igazgató felvilágosítása után Alapi indítványa értelmében határozott.

Ezzel az ülés véget ért.

A pénzügyminiszter válasza a Kongresszus felterjesztésére.

A Magyar Városok Orsz. Kongresszusa még f. évi február 14-én tartott állandó bizottsági üléséből felterjesztéssel fordult a pénzügyminiszterhez a munkanélküliség enyhítése és a városok anyagi helyzetének a rendezése végett.

A pénzügyminisztertől *folyó hó 10-én* érkezett meg erre 69.532/1930—VII/b sz. alatt a következő válasz:

A Magyar Városok Országos Kongresszusának

Budapest.

A Magyar Városok Országos Kongresszusának állandó bizottsága a munkanélküliség enyhítése érdekében 82/1930. szám alatt előterjesztést élt hozzám és beadványában megjelölte azokat a módokat, amelyeket a munkanélküliség sürgős enyhítése, annak a jövőben való elkerülése és a városok anyagi helyzetének rendezése céljából követendőnek tart.

Eme előterjesztésre mindenekelőtt megjegyzem, hogy legutóbb Hódmezővásárhely thjf. város közönsége a munkanélküliség enyhítése ügyében előterjesztéssel élt a belügyminiszter úrhoz, aki eme előterjesztést nyilatkozás végett hozzám áttette. A belügyminiszter úrhoz e tárgyban 1930. évi szeptember 1-én intézett 35.233/1930. számú átiratomban rámutattam arra, hogy a m. kir. kormánynak állandó gondoskodása tárgyát képezi a munkanélküliség enyhítése. A városok a maguk részéről ezt a célt a már jóváhagyott és fedezettel bíró közmunkák mielőbbi kiadásával szolgálathatják. Az erre vonatkozó határozatokat a kormányhatóságok mindig késedelem nélkül felülvizsgálat alá veszik és azokban a szóbanforgó fontos szociális érdekek állandó szem előtt tartásával döntenek.

A Magyar Városok Országos Kongresszusa állandó bizottságának fenthivatkozott előterjesztését, illetve a munkanélküliség enyhítése céljából javasolt módokat tárgyalva újból hangúlyozom, hogy a m. kir. kormány a rendelkezésre álló eszközök igénybevitelével minden lehető meg kíván tenni a nyomasztó munkanélküliség enyhítése érdekében. E célból a kormány tagjai a *tárcájuk körében végrehajtásra előkészített közmunkákat már vállalatba*

adták és a jövőben is különös gondja lesz a kormánynak arra, hogy a közmunkák ügyét a versenytárgyalásra úgy készítse elő, hogy azok azonnal vállalatba adhatók legyenek.

Különös figyelmet kíván a kormány fordítani arra is, hogy az állami szállítóeszközökben a vidéki ipar és kereskedelem is megfelelően részesüljön és éppen ezen gazdasági ágak érdekeit tartja szem előtt akkor, amikor a különböző állami vállalatok, intézetek és intézmények szükségleteinek házi beszerzését a lehetőséghez képest csökkenteni és azok ellátásáról a magyar ipar és kereskedelem igénybevitelével szándékozik gondoskodni.

Tisztában van a m. kir. kormány azzal, hogy a közmunkák vállalatba adása a munkanélküliség bajain enyhít, azonban azokat gyökeresen nem szünteti meg, illetve nem orvosolja. A munkanélküliség hathatós orvosságát a kormány *oly gazdasági vállalkozások létesítésével* keresi és kívánja megtalálni, amelyek a közteherviselés igénybevitelével méltán munkaalkalmakat nyújtanak és ezzel a gazdasági élet fejlődését elősegítik.

Gondoskodása körébe tartozik a kormánynak a hitelviszonyok javítása is és ezen a téren különösen az önkormányzatok között a magyar városokat érdeklőleg két irányban kíván tevékenységet kifejteni. Elsősorban a *városok háztartását óhajtja gyökeresen rendezni és azok fejlődő képességének biztosítása érdekében anyagilag szilárdabb alapra helyezni és ezzel a városok hitelképességét is fokozni.* A kormány ezenkívül tervbe vette a *városok függőkölcsöneinek a rendezését* is. Ezzel a kérdéssel a legközelebbi időben az *állami kölcsön ügyének elintézése után* kíván foglalkozni azzal a céllal, hogy a városok fizetőképességének emelésével új közmunkák megindítására is lehetőséget nyújtson.

Ami végül azt a kérést illeti, hogy a pénzügyi kedvező kialakulásáig a városok által előkészített közmunkák végrehajtására a kormány *állami előleget nyújtson*, megjegyzem, hogy az államkincstár jelenlegi helyzetében és e célra igénybevehető *költségvetési fedezet, illetve pénzkészlet hiányában állami előleg nem folyósítható.*

Budapest, 1930. évi szeptember hó 28-án.

A miniszter helyett:

Dr. Vargha s. k.,
államtitkár.

Az amortizációs építési kölcsön feltételei.

A m. kir. népjóléti és munkaügyi minisztérium lakásépítési állandó bizottsága a közalkalmazottak és nyugdíjasok részére folyósítható amortizációs építkezési kölcsönök engedélyezésének irányelveiről a következő hirdetményt adta ki:

A közalkalmazottak családjához építkezésének hitellel való támogatására hazai bankok által létesítendő Szövetkezetek építkezési kölcsönt oly közszolgálati alkalmazottaknak, illetőleg nyugdíjasoknak nyújt, akik:

1. beépítésre alkalmas tehermentes telekkel rendelkeznek és ennek a teleknek már telekkönyvileg is tulajdonosai,
2. a tervezett építkezés összes költségének ama részével, amely az alábbi III. pont szerint nyújtható kölcsönön felül szükséges készpénzben, vagy teljesen kifizetett építkezési anyagokban rendelkeznek és végül

3. a kölcsön törlesztésére az alábbi IV. pont értelmében megfelelő biztosítékot tudnak nyújtani.

Az ideiglenesen alkalmazott, valamint a lakpénzt nem élvező közszolgálati alkalmazottak kölcsönben nem részesülhetnek.

I. Az igénybevétel módzatai.

Az igényjogosult közszolgálati alkalmazottak és nyugdíjasok építkezési kölcsön engedélyezése iránti kérelmüket a m. kir. népjóléti és munkaügyi minisztérium kebelében működő Lakásépítési Állandó Bizottság (LÁB) segédhivatalánál (Budapest, II., Lánchíd-utca 2. szám., III. em. 35.) beszerezhető »Jelentkezési ív« kiegészítésével ugyanott terjeszthetik elő. Ez a jelentkezési ív két azonos szövegű példányban állítandó ki és ahhoz a következő okmányok csatolandók:

1. az építeni szándékolt lakóház szabályszerű, méretjelzésekkel ellátott tervrajza 100-as léptékben, földszint és pince, illetőleg emeleti alaprajzzal és keresztmetszettel, 2 példányban,
2. az építkezés részletes költségvetése, 2 példányban,
3. a beépíteni szándékolt telek hiteles telekkönyvi kivonata, 1 példányban,
4. építettő tényleges vagy nyugdíjas közalkalmazotti minőségét igazoló szolgálati bizonyítvány, amelyben a kérelmező életkora, nyugdíjba beszámítható szolgálati éveinek száma, szolgálati minősége, évi rendszeres illetményeinek és lakpénzének, illetőleg lakbérnyugdíjának összege feltüntetendő, 1 példányban,
5. a beépítendő telek nagyságát és forgalmi értékét igazoló helyhatósági bizonyítvány, 2 példányban,

6. helyhatósági bizonyítvány arról, hogy kérelmező építkezését már megkezdette-e vagy sem s ha már korábban megkezdette, az építkezés jelenleg milyen előrehaladott állapotban van és a tervszerinti befejezéshez a helyi viszonyok szerint mily összeg szükséges, 1 példányban.

A jelentkezési ív első példánya 1 pengő 60 filléres, a melléletek pedig ivenként 16 filléres okmánybélyeggel látandók el.

II. Hiteltámogatásban részesíthető építkezések.

Építkezési kölcsönrel támogatható az igényjogosult közszolgálati alkalmazottak, illetőleg nyugdíjasok által az ország területén bárhol tervezett minden új építkezés (toldalékepítkezés is), amely állandó lakás céljára alkalmas. Ennek folytán építkezési kölcsön nem engedélyezhető:

már teljesen befejezett építkezésekre, meglévő lakóházak vásárlására, régebbi adósságok konvertálására, nyaralók, üdülőházak építésére stb.

A hitelfedezeti megállapodás a Lakásépítési Állandó Bizottság értesítésétől számított 30 napon belül megkötendő. Az építkezési hitelfedezeti megállapodás megkötése után azonnal megkezdendő és a megállapított határidő alatt teljesen befejezendő.

Építető a szükséges építési anyagokat bárhol beszerezheti és szabadon választhatja meg azon építési vállalkozót, akivel építkezését végrehajtani óhajta.

Az építkezés a bizottságilag elfogadott tervek alapján hajtandó végre és ettől való minden lényegesebb eltéréshez a bizottság előzetes hozzájárulása szükséges.

Az építkezési kötelezettség elmulasztása, vagy az engedélyezett tervektől való eltérés a hitelviszony megszüntetését vonja maga után.

III. Az építkezési kölcsön mérve.

Az építkezési kölcsön névértéke a Bizottság által megállapított összes építkezési költségek és a hatóságilag igazolt telekérték együttes összegének legfeljebb 60%-a erejéig terjedhet, az építési költségeknek 10%-kal felemelt összegét azonban semmiesetre sem haladhatja meg. Már korábban megkezdett építkezés esetében építkezési kölcsön csak a még hátralévő és a befejezéshez feltétlenül szükséges munkálatok értékének erejéig engedélyezhető.

Az így megállapított legmagasabb hitelkereten belül az egyes igényjogosultak csak oly összegű kölcsönben részesíthetők, mely kölcsönösszeg törlesztésére lakpénzük elegendő vagy amelyek fedezetét megiejele jövedelmet hajtó ingatlant vagy bankgaranciát ajánlanak fel. A pótbiztosítékul felajánlott ingatlan másnak tulajdona is lehet.

A bizottságilag engedélyezett legmagasabb hitel keretében az építető által felajánlott fedezethez mérten az igénybevehető építkezési kölcsön végleges összegét a Pénzügyügyi Központ, illetőleg a hitelnyújtó Szövetkezet fogja megállapítani.

IV. A kölcsön biztosítása.

Az építkezési kölcsön csak tehermentes ingatlanra, első helyen való jelzálogjogi bekebelezés mellett nyújtható, ezenfelül a kölcsön törlesztésének biztosítására lekötendő építető lakpénze, abban az esetben pedig, ha építető pótbiztosítékképpen ingatlant ajánl fel, úgy a jelzálogjog megfelelő telekkönyvi rangsorban erre az ingatlanra is bekebelezendő.

Amennyiben a fedezeti szempontok megkövetelik, hiány-vagy életbiztosítás kötetendő.

Az építkezés tárgyául szolgáló ingatlan elidegenítéséhez vagy további megterheléséhez a hitelviszony tartama alatt a LÁB előzetes engedélye szükséges.

V. A kölcsön feltételei.

A kölcsönt a hitelnyújtó Szövetkezet 90%-os árfolyamon 7%-os kamatozással 20 évi törlesztésre bocsátja rendelkezésre, oly módon, hogy a kamatot, tőketörlesztési hányadot és jutalékot magában foglaló évi annuitás a kölcsön névértékének 9-60%-át (a ténylegesen folyósított összegnek 10-67%-át) teszi. Az annuitásos részletek félévenként és utólagosan esedékesek.

A kölcsön vagy annak 500 P-t meghaladó része előzetes félévi felmondás mellett stornódj nélkül készpénzben vagy a hitelnyújtó Szövetkezet által kibocsátandó kötvényekkel soronkívül is visszafizethető.

VI. A kölcsön utalványozása.

Az engedélyezett építkezési kölcsön csak az építkezési munkálatok előrehaladásához mérten s a már tényleg befejezett építkezési munkálatok értékének arányában folyósítható.

VII. Az építkezés ellenőrzése.

Az engedélyezett kölcsön utalványozása iránti kérelem a Lakásépítési Állandó Bizottság segédhivatalától beszerezhető nyomtatványon ugyanott terjesztendő elő. A nyomtatványon az

építkezés előrehaladását az ellenőrzéssel megbízott hatóság vagy hatósági közeg (Budapesten a LÁB műszaki közegei, vidéken a városi mérnöki hivatal, illetőleg községi elüljáróság) igazolja. A kölcsön utolsó 10%-a csak az esetben utalható ki, ha az ellenőrzéssel megbízott hatóság igazolja, hogy a munkálatok teljes befejezést nyertek és a kivitel megfelel a kölcsön alapjául elfogadott terveknek és költségvetésnek.

VIII. A hitelviszony megszüntetése.

Az utalványozott építkezési kölcsön teljes összege csak az engedélyezett tervek szerinti építkezés végrehajtására használható fel. A kölcsönrel való mindennemű visszaélés a hitelviszony azonnali megszüntetését vonja maga után, mely esetben építető tartozik a kölcsönösszeget és annak törvényes kamatait a felmondástól számított 15 nap alatt visszafizetni. Az építkezési kötelezettség elmulasztása és a jóváhagyott tervektől való oly lényegesebb eltérések és előzetes engedély nélkül eszközölt tervmódosítások, melyek az épület értékét csökkentik, — szintén a hitelviszony megszüntetését vonják maguk után.

IX. Átmeneti intézkedések.

A 138.035/1923. P. M. számú rendeletben előírt feltételek szerint folyósítható tisztviselői családházépítkezési állami építkezési kölcsön engedélyezése iránt már korábban előterjesztett és a Lakásépítési Állandó Bizottság által fedezet hiánya miatt eddig érdemben el nem intézett kérések csak ezen újabb építkezési kölcsönakció keretében vehetők tárgyalás alá.

Közmunkák a városokban.

Lapunk előző számában már több városunk közmunkaprogramját ismertettük, kapcsolatban a belügyminiszter ismert rendelkezésével. Most a következő városok felterjesztésének lényegéről számolunk be.

Szeged.

Somogyi Szilveszter polgármesternek a közmunkákra vonatkozó jelentését, melyet a belügyminiszterhez felterjesztett a következőkben ismertetjük: Az I. csoportba tartoznak a folyamatban lévő munkák, még pedig a következők: Az iparostanonciskola belső berendezési munkálatai 62.000, a belvárosi leányiskola építkezése 150.000, a királyhalmi templom 86.000, a Mars-téri laktanya tatarozása 170.000, rókusai iskola berendezése 21.000, fogadalmi templomtér burkolása 80.000, Tiszaparti rakodó javítása 10.000, dorozsmai-út lehangolása 25.000, újszegedi járdaépítés 8000, József kir. herceg-tér, Balástya—Györgyszéki iskolák javítása 6500, a fogadalmi templom festési munkálatai 186.000 pengő keretében. A II. csoportba tartoznak: A Somogyi- és Klebelsberg-telepi út kiépítése 160.000, a rózskői út hangolása 24.000, a várostanyai út földmunkálatai 8000 pengő keretében. A III. csoportba azok a munkálatok tartoznak, amelyeknek az elvégzése a munkanélküliség enyhítése céljából lenne kívánatos. Ezek a következők: Városi épületek tatarozása 500.000, a Boldogasszony sugáruiti kisajátított házak lebontása 12.000, a belvárosi leányiskola berendezése 20.000, az Indóház-tér átépítése 40.000, belterületi utak javítása és átrakása 400.000, a Tiszaparti homokrakodó elkészítése 50.000 pengős költség keretében. Utóbbi munkálatok költsége összesen 1,027.000 pengőbe kerülne, de ezekre a városnak nincsen fedezete s a kiadásokat csakis egy újabb kölcsön útján lehetne biztosítani.

Debrecen.

Vásáry István dr. polgármesternek a belügyminisztérium által kívánt kimutatása a már elvégzett és a közeljövőben elvégzendő közmunkákról a következő adatokat tartalmazza: 1930 december 1-ig elvégzendő közmunkák: Erdőéri lakás melléképületekkel 13.000 P; erdőszéki házitelefón (egészben) 20.000; fakitermelés és fuvarozás (I. rész) 80.000; hortobágyi állatorvosi építkezés (befejezés) 10.000; erdei vasúti munkálatok (befejezés) 67.000; tornyosi dohánypajta (egészben) 12.000; csatorna, örlakás (egészben) 4500; dombosi cselédházak (befejezés) 8000; Guti teleki bérlői lakás (befejezés) 5150; Nagyalomzugi építkezés (befejezés) 6000; méntelepi átalakítások (befejezés) 3000; gazdasági épületjavítások (befejezés) 22.000; Malomház hidépítés (egészben) 23.000; Szikgáti házigazdálkodás (befejezés) 10.000; Tompa és Földi-utcai csatorna (egészben) 8000; Kincseshegyi óvoda (egészben) 35.000; Téglavetői óvoda (egészben) 35.000; Szegényházi átalakítás (egészben) 20.500; iskolaszolgái lakás (egészben) 5000, városi épületek karbantartása (befejezés) 61.000; vízműtelep gépház tárolómedence (befejezés) 5000; gyermekfelruházás (egészben) 7300; egyenruházat (egészben) 15.000; belsőszéki útmunkák (befejezés) 45.800; kisebb útmunkák (egészben) 3000; külsőszéki útmunkák (egészben) 87.000; úthangolás 9000; Szeremley-utcai kút (egészben) 6700; villamos hűtőtorony transzformátor (befejezés)

100.000; villamos hálózatbővítés (befejezés) 40.000; községi villamoshálózat építés (befejezés) 125.000; vízműtelepi munkálatok (befejezés) 30.000; vízműtelepi hálózatbővítés (befejezés) 30.000; villamos telepen modernizálás (befejezés) 152.000; villamos kapcsolótábla és épület (I. rész) 110.000; Ghillányi laktnyas átalakítás 30.000; gázhálózatbővítés (befejezés) 49.000; összesen 1,294.450 pengő.

Az 1931-ben elvégzendő városi közmunkák: a) *Fedezettl bírók*: Téli fakitermelés (befejezés) 140.000; szennyvízszűrőtelepi fejlesztés (új) 70.000; tűzoltószertár 45.000; villamostelepen víztisztító stb. (új) 225.000; villamostelepen kapcsolótáblaépület (befejezés) 50.000; útépités és csatorna (új) 623.000; villamostelepen turbogenerátor (új) 6000 HP 620.000; gépházbővítés (új) 50.000; hitelesítő állomásépület és berendezés (új) 160.000; raktár és lakóházak (új) 120.000; vidéki hálózatbővítés (új) 150.000; új köztemető 1,065.000; új városháza 3,200.000; Sestakerti útrendezés (földmunka) 50.000; gázgyár fenntartási költségek 180.000; villamostelep és hálózatfenntartás 525.900; vízműtelep üzlet fenntartás 2500; vízműtelep fenntartás 145.000; gazdasági épületek javítása 40.000; kertészeti munkák, parkok 150.000; erdőnevelés, erdőkezelés 70.000; szénakaszálás 10.000; árkok, kutak 6000; erdei vasút fenntartás 60.000; iparvasúti műhely 10.000; fűrésztelep üzemköltsége 22.000; útkaparóházak, szertárak fenntartása 27.400; fedanyag előállítás 262.845; hidak javítása 5000; úttest tartozékok fenntartása 3225; kövezetlen utak egyengetése 3600; téglá-, beton-, salakjárda építése 20.000; aszfaltjárda fenntartása 11.400; téglajárda fenntartása 10.000; sétányok karbantartása 7000; városi burkolt utak fenntartása 67.200; új utak építése 40.000; csatorna fenntartás 3700; nyílt csatornák fenntartása 5100; csatorna felújítás 8000; épületfenntartási munkák 175.000 pengő. Összesen 8,438.630 pengő. b) *Fedezettl nem bírók*. Vízműtelepi 3 új kút és esőhálózat 350.000. Hősök mauzoleuma 100.000. Hortobágyhasznosítás 3,00.000; tűzoltólaktanya 800.000; kiállítási csarnok 800.000; tanyai központok 600.000; Kertési fürdők 500.000; erdei iskola 235.000; tíz km. kertési útburkolás 600.000; nagyerdei fürdőtelep 2,500.000; sporttelep 500.000 pengő. Összesen 9,985.000 pengő. c) *Állami munkák*. Üzletvezetőségi palota 3,000.000; katonai építkezések 7,000.000; elemi lőtér kihelyezése 150.000; városok internálására kölcsön 500.000; bábaképző javítás 40.000; utcai telefonállomások 100.000 pengő. Összesen 10,790.000 pengő.

Kecskemét.

Az 1930. év őszén, hogy ezzel is munkakalmat nyújtson, állami hozzájárulással az állami utak átkelőszakaszait burkoltatta ki a városi közönség. A 250.000 pengő költséggel folyamatban levő városfelmérési és lejtmeretezési munkálatok befejezése után a legközelebb sor kerül a vízvezetéki csatornázási munkálatokra is.

Pápa.

Az 1930. évi költségvetés keretén belül, folyó évben, közmunka jellegével bíró alábbi munkálatok hajthatnak végre: A város 19.000 P értékben megjavította makadámútjait, 14.500 P értékben hidat épített, 6500 P értékben egy új városházat épített, 15.700 P értékben középületeit és bérházait tataroztatta, illetve átalakította. Nagyobb összegeket fordított a szegény gyermekek és közegélyes szegények cipő- és ruhaszükségletére s 83.542 pengőt a különböző munkaalkalmak fedezetére. Még 24.000 P jóváhagyott fedezete van a városnak további útjavításokra és szükségmunkákra.

Hitelművelettel két közmunkára vonatkozó eljárás van folyamatban és pedig az aszfalt kocsiútnak 100.900 P összeggel való átépítése és kormányhatósági jóváhagyás esetén a vágóhídon hűssértés feldolgozóállalat szerződéses jellegben való felállítás.

Megfelelő hosszabb lejáratú kölcsön elnyerése esetén megépíteni szándékozik a város az Egészségvédő Intézetet, melynek önálló székében való elhelyezése nagy lépést jelent a közegészségügy terén.

Új épületet kíván emelni saját telken a javadalmi hivatalnak és a földreform kapcsán kiosztott 600 házhelyből álló új városrészt az összes közművekkel ellátni szándékozik.

Miután az építeni szándékozott református templom részére a színházterület átadandó lesz, a város új színház és mozgósínház építésének kérdését tartja napirenden, de foglalkozik az általános csatornázás ügyének megoldásával, járványkórház építésével és a vámköteles összekötőutaknak maradandó burkolattal való ellátásával.

Pécs.

A közmunkákról szóló kimutatás a következő sürgős közmunkákat tartalmazza: I. Folyamatban lévő munkák: Egyetemi tanári lakások építése 350.000 P, anya- és csecsemőotthon építése 30.000 P, kétemeletes városi bérház építése 150.000 P, Széchenyi-tér rendezése 45.000 P, aszfalt gyalogjárók létesítése 61.000 P,

kocsiutak burkolatainak felületi kezelése 80.000 P, bekötő utak építése 43.000 pengő. Összesen 759.000 P.

II. 1930. évben még kivételre kerülő munkák: Két vámház-épület építése 32.000 P (belügyminiszteri engedély megvan s fedezet is rendelkezésre áll), a vágóhídi kút építése 9000 P (engedélyezés még nincs, de fedezet rendelkezésre áll), támfal építése 16.000 P (engedélyezés és fedezet is van), bekötő utak építése 41.000 P (engedélyezés és fedezet van), mecseki tudószanatórium vízvezetékének építése 150.000 P (engedélyezés van, de fedezet nincs), összesen 248.000 P.

III. Végrehajtandó új munkálatok: Város csatornázási munkáinak folytatására 600.000 P (jóváhagyva, de fedezet nincs), városi vízvezeték továbbfejlesztése 220.000 P (jóváhagyás és fedezet nincs), egyetemi építkezések 600.000 P (jóváhagyva, de fedezet nincs), tehát fedezet hiányában eddig még végrehajtani nem sikerült munkák összege: 420.000 pengő.

IV. Városi villanytelep munkálatai: Kábelfektetés 207.000 pengő, alkalmazottak részére lakóház építése 166.000 P, központi fűtés kazánháza és kazánja építésére 288.000 P, bemutató terem felszerelése és berendezésére 6200 P, udvarrendezésre 10.000 P, házi csővezeték és csatlakozó csővezeték átalakítása, áramszámláló helyek áthelyezése és átalakítása 55.000 P, kábelvezetékek lefektetésére 125.000 P, utcai szabadvezeték létesítése 2000 P, tervezés és építésvezetés költsége 10.000 P, összesen 610.000 P.

A felsorolt munkák a belügyminisztérium által már engedélyeztetettek, de mindezekig kölcsön hiányában nem lehetett végrehajtani. A közmunkákról szóló kimutatás a pécsi iparosság körében nagy megnyugvást kelt, mert remény van arra, hogy ezzel a közel 3,037.000 pengős közmunkával lényegesen csökkenni fog a munkanélküliek száma.

Pesterzsébet.

A nyomasztó gazdasági helyzet folytán előállott munkanélküliség különösen érezteti hatását a városban, mert a lakosság nagyrésze foglalkozására nézve gyárimunkás. A város minden lehető elkövetett a munkanélküliség enyhítésére. 1930. évben márciustól júliusig inségmunkák bonyolítottak le, melyeknek során naponta cca 100—150 munkanélküli jutott kenyérhez. Az 1930. évben épült egy új elemi iskola és két óvoda, az egyik napközi otthonnal. Ezen építkezések csak a legnagyobb áldozatokkal voltak keresztülvihetőek, de a munkanélküliséget némiképpen enyhítették. Jelenleg terve van véve egymillió pengő értékben útrendezés és járdaszegély készítés, továbbá a vízvezetéki hálózat kibővítése.

Sopron.

A város ez évben a következő közmunkákat végezteti a munkanélküliség enyhítésére. 1. A kórház szemészeti és bőrgyógyászati pavillonjának befejezése, építési összeg 163.000 P. 2. A Deák-tér rendezése 14.000 P. 3. A Frankenburg-úti vasúti átjáró kiépítése 4600 P. 4. Kátrányos és bitumenes járdák építése 13.300 P. 5. A felhőszakadás által okozott károk rendbehozása 13.000 P. 6. Az Erzsébet-kertben illemhely építése 10.500 P. 7. Járdáépítés az evang. templom mellett 10.000 P. 8. Járdáépítés a Baross-úton 9000 P. 9. Csatornaépítési munkák 34.700 P. A város tehát még ebben az évben összesen 272.000 P-t fordít közmunkákra.

Az 1931. évre tervbe van véve a gőzfürdő és fedettuszoda építése kb. 800.000 P költséggel. A róm. kat. és evang. konvent egy-egy elemi iskolát épít, összesen 600.000 P költséggel, amelyhez a város 80.000—80.000 pengőt szavazott meg. A Deák-téren levő egyetemi épület előtti útszakaszok csatornázása kb. 82.000 P költséggel. Tervbe van véve azonkívül egy Löver-szálló építése.

Szekszárd.

Tervbevette a város az állami reál gimnázium hatalmas épületében ideiglenesen elhelyezett állami felsőkereskedelmi iskola részére megfelelő épület emelését, valamint a forgalmas, még kikövezetlen utcáinak kiépítését. Részvénytársaság alakult a város messzemenő anyagi támogatásával egy modern strandfürdő építésére, amelynek munkálatai már kora tavasszal megkezdődnek. Ezzel egy modern fürdőváros alapját vetették meg, amely messze vidékről fogja az idegeneket a városba vonzani.

Veszprém.

A részben most ősszel meginduló, részben a tavaszra tervezett városi közmunkákról az alábbiakban számolhatunk be:

A városi kórház kibővítésének mintegy 300.000 P-ös, a népjóléti minisztérium államségélyével végbemenő építkezési munkálataira már megtartották az árlejtést és csak a közgyűlés jóváhagyásától függ, hogy az építkezés mielőbb megkezdhető legyen. Ugyancsak a közgyűlés elé kerül a szegényház átalakításának ügye, amely célra a népjóléti minisztérium, Dréhr Imre közbenjárására, 44.000 P államségélyt helyezett kilátásba. A Rákóczi-téren, a Wallner-féle ház helyén pedig, ugyancsak

államsegéllyel egy egészségház megépítésének előmunkálataival foglalkoznak s abban elhelyezést fog nyerni a Stefánia Anya- és Csecsemővédő Otthon, azonkívül iskolásgyermek részére külön orvosi rendelő, fürdő stb. lesz benne.

A polgármester eredményes tárgyalásokat folytatott a Veszprémmegyei Villamos Szövetkezettel, illetőleg a Pannónia Áramszolgáltató Rt-gal, hogy a magasabb feszültségű áram bevezetéséhez szükséges két transzformátort mielőbb felállítsa, egyiket a villanytelep mellett, a másikat Fűzfőn. Ez mindegyik 60—60.000 P-ös építkezést jelent. A polgármester ígéretet kapott arra, hogy a fűzfői építkezésnél is veszprémi iparosoknak adják a munkát.

Nem direkt városi építkezés lesz, de Veszprémben történik meg a Szent Vince Társulat napközi otthonának s a benne elhelyezést nyerő népkonyhának stb. létesítése, amelyhez Dréhr Imre 35.000 P-ös államsegélyt eszközölt ki minisztériumától. A versenytárgyalási hirdetményt már erre is kiírták. Szintén veszprémi érdekeltséget fog a körébe vonni a jutasi altisztképző gazdasági épületeinek mintegy 200.000 P-ös megépítése, amihez a katonai kincstár újabb 2 hold és 1200 négyzetöl területet kér a várostól, a város által e célra már odaajándékozott 44 holdon kívül. A város képviselőtestülete ezt ismét készségesen megszavazza, de a polgármester felkérésére vármegyénk főispánja ismétellen felterjesztést intézett a honvédelmi miniszterhez, hogy az építkezésnél a veszprémi iparosok munkáit vegyék igénybe.

Mindemez építkezések mellett megkezdte a város az utcák rendezését is. Valamennyi közmunkának előkészítése nagy gondossággal folyik a mérnöki hivatalban, Bokrossy Jenő műsz. tanácsos vezetése alatt.

Szombathely.

A város a folyó évben fejezte be monumentális új főreáliskolája építését, három új iskolája és leányliceuma kibővítését, három új elemi iskolát épített, vegyvizsgáló állomást létesített, fokozatosan bővítte erdei iskoláját, mely az iskolaszanatóriumokhoz hasonló rendeltetést tölt be. Állandóan fejleszti úthálózatát, most készül új, modern közbúvághidat és állatvásárteret létesíteni. Fokozatosan növeli parkjait. Most tervezi szemét- és szennyvíztelep létesítését, földalatti illemhelyek építését, új modern szegényház építését. Hamarosan megkezdődik egy hatalmas sporttelep kiépítése is.

Mind ezek a közmunkák jótékonyan enyhítik a munkanélküliséget.

Kaposvár.

A város vezetősége elhatározta, hogy sürgősen hozzálat az új közbúvághid építéséhez. A vágóhid építésére a városnak eddig nem volt fedezete, de mivel az első külföldi kölcsönből egy fertőzőkórház építési költségeinek 50%-a (a másik 50%-ot az országos betegápolási adóból az államnak kell a törvény értelmében adnia) félre lett téve és az épület nem épülhetett fel az állami hozzájárulás hiányában, a város képviselőtestülete elhatározta, hogy a fertőzőkórház helyett a meglévő pénz felhasználásával vágóhidat épít és ehhez már meg is kérte a kormányhatósági hozzájárulást. Mivel a meglévő összeg nem elég, Somogy vármegye az ebadóból 10.000 pengős kölcsönt helyezett kilátásba.

Ugyancsak egy 250.000 pengős kölcsönből megépíteni szándékozik a város a Bercsenyi-utca esővízlevezető csatornáját, járdaburkolatát, parkiroztatja a színházkert mellett levő búzapiacot, viszont az új búzapiac területét feltöltéssel megnagyobbítja. Házi kezelésben burkoltatja az Anna-utcát, és végeztet még földmunkákat oly módon, hogy a nagytömegű munkanélküli napszámom meg a tél beállta előtt segítsen.

A munkanélküliség enyhítését célozza Somogy vármegye alispánjának azon szándéka is, hogy Kaposvárott a Horthy Miklós-parkban a Somogy megyei Múzeumot is magában foglaló kultúrpalotát is megépítteti. A kultúrpalota tervét egy szűkebbkörű tervpályázattal óhajtja biztosítani.

A város egyelőre más beruházást nem tervezhet, mert az adózáktól a rossz gazdasági viszonyok miatt még a rendes fenn tartási és adminisztrációs költségekhez szükséges összegek sem folynak be a város pénztárába.

Hódmezővásárhely.

A város feliratot intézett a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez, hogy az algyői tiszaí híd építésével kapcsolatban szükséges földmunkálatokat még a f. év őszén kezdesse meg, ugyancsak kéri azt is, hogy a külön szakképzettséget nem igénylő és a híd építésével kapcsolatos egyéb munkák is a mindinkább nyomasztóbbá váló munkahiány némi enyhítése végett sürgősen megkezdessenek. Ugyancsak feliratot intéz a földművelésügyi miniszterhez is, hogy a Tisza védgátjának megfelelő megerősítése céljából a K. T. M. árment. és belvízszab. társulat részére egymillió pengő államsegélyt juttasson azzal az utasítással, hogy a társulat annak terhére a szükséges munkálatokat haladéktalanul kezdesse meg és ezen munkálatoknál a helyi munkanélküli földmunkásokat foglalkoztassa.

Ez alkalmából kifolyólag kéri a viz jogi törvény módosításának oly értelmű előkészítését, hogy a törvényhozás az ármentesítést állami feladatnak tekinti s az érdekeltségi alapon álló társulatokat államosítva, az ármentesítés költségeiről az államháztartás költségvetésében gondoskodik.

Az 1931. évi költségvetésben gondoskodott a város a kakas-zék-fürdőn építendő sanatórium részére szükséges telek vétel-áráról, miután az építési költség fedezésére 250.000 P államsegélyt a m. kir. népjóléti és munkaügyi minisztérium már kiutalt. Nagyobb összeget irányzott elő utcaburkolásra, továbbá a világháborúban elesett hősök emlékművének felállítására is, mely utóbbinak vázlattevét Pásztor János szobrászművész már be is mutatta. Az egész országban mindenütt nagy arányokat öltött munkahiány enyhítésére 60.000 pengőt tervez fordítani a város közönsége, amit a szükségmunkák munkadíjára kíván kifizetni. Ugyancsak az általános munkahiány enyhítése céljából 3 külterületi iskola mielőbbi felépítését készíti elő s az iskolák építésére a költségek egyharmad részét előirányozta.

A m. kir. Közigazgatási Bíróság általános közigazgatási osztályának döntvényei és elvi jelentőségű határozatai.*)

1259. szám. a) Az állandó állami nyugellátásnak több mint három éven át fel nem vétele az ellátás felvételéhez való jogot abban az esetben is véglegesen megszünteti, ha a megszüntetés iránt adminisztratív intézkedés — bár szabályellenesen — nem történt.

b) Akinek a nyugellátás felvételéhez való joga ily okból megszünt, nyugdíjazott állapotban levő tisztviselőnek nem tekinthető és özvegyének sincs igénye özvegyi ellátásra.

1260. szám. A vállalatnak nincs panaszjoga alkalmazottjai közmunkaváltása ügyében.

1261. szám. Az állami rendszerű kezelők számára megállapított fizetésben részesülő községi alkalmazottak (írnok, végrehajtók stb.) illetményei megállapításánál a megelőzően — bár nem élet-hosszigan való megválasztása útján betöltött — de költségvetésileg biztosított községi kezelői (írnoki stb.) és díjnoki álláson, ugyanebben a vármegyében a 18. életév betöltése után eltöltött szolgálatidejét be kell számítani. Községi írnokoknak fizetési osztályba sorozásánál azonban a községi díjnoki szolgálat idejét beszámítani nem lehet.

1262. szám. Községi írnok illetményei megállapításánál a megelőző községi rendőri szolgálat idejét beszámítani nem lehet.

1263. szám. I. Az az időlegesen katonai szolgálatot teljesítő polgári közszolgálat alkalmazott, akinek katonai bíróság oly büncselekmény miatt ítélte el, amely miatti elítélés a tisztségtől való megfosztással van egybekötve, az elítélés folytán polgári közszolgálati állását és az ez után járó nyugdíjigényét elveszti.

II. Utóbb bekövetkezett kegyelmi tény az ítéletnek a viselt hivatal és a nyugdíjigény elvesztéséből álló hatását meg nem semmisíti.

1264. szám. Községi jegyző illetményei megállapításánál a hat évet meg nem haladó segédjegyzői szolgálat abban az esetben sem számítható be, ha mint segédjegyző önálló jegyzői hatáskörben működött.

1265. szám. Városnak (községnek) a saját közszolgálati alkalmazottja illetmény-, vagy ellátási ügyében újrafelvételi panaszjogosultsága nincs.

1266. szám. a) A közszolgálati alkalmazott országgyűlési képviselősege ideje alatt is tényleges szolgálatban álló alkalmazott marad és mint ilyen nem nyugellátás hanem fizetés élvezetében áll.

b) Törvényt sértett a belügyminiszter, amikor akkép rendelkezett, hogy az országgyűlési képviselőkké megválasztott vármegyei tisztviselők tisztviselői járandóságait a vármegyei nyugdíjalap terhére kell elszámolni.

1267. szám. A helyhatósági bizonyítvány kiállítására hivatott hatóság nem igazolhatja azt, hogy a házassági különélésre melyik házasság szolgáltatót okot. Ellenben a hatóság nem tagadhatja meg azoknak a tényeknek bizonyítását, amelyeket a különélés alapján megállapíthat.

1268. szám. a) Gondnokság alá helyezési eljárás lefolytatásához szükséges hatósági bizonyítvány kiállítása ügyében az árvaszéki ügyész panaszbeadására jogosult érdekelt fél.

b) Helyhatósági bizonyítványt csak tények igazolása céljából lehet kiadni. Olyan következtetések levonására, amelyek más hatóság hatáskörébe tartoznak, a bizonyítvány kiállítására hivatott hatóság nem jogosult.

*) Az előző közlésünk a folyó évi május 1-én megjelent számunkban található.

1269. szám. A közszolgálati alkalmazottnak igénye van családi pótlékra mostoha gyermeke után akkor is, ha a gyermek házasságon kívül született.

1270. szám. I. Üzletátruházás esetén az új üzlettulajdonost a korábbi üzlettulajdonos terhére jogérvényesen megállapított, brit követelésből eredő tartozás annak ellenére is terheli, hogy a korábbi tulajdonos könyveiben ez a tartozás kifizettként volt bejegyezve.

2. A hitelezőkkel kötött magánegyezség a magyar államkincstárt, mint a brit hitelező jogutódját nem kötelezi.

3. A korábbi üzlettulajdonos által a hitelező részére kifizetett összegnek a fizetési időtartam szerint angol pénznemre átszámított értékét és annak 5%-os kamatait a követelésbe be kell számítani.

1271. szám. Ha az iparvasút a vámos utat nemcsak keresztezi, hanem rajta is halad, — az iparvasút tulajdonosától az iparvasúton szállított áruk után nem szedhető vám díj abban az esetben, ha az iparvasút céljára elfoglalt útrészek burkolatának létesítési és fenntartási költségeit szerződés alapján az iparvasút tulajdonosa viseli.

1272. szám. A magyar királyi felülvizsgáló és kiegyenlítő hivatal által a trianoni békeszerződés egyes gazdasági rendelkezéseivel kapcsolatos belső elszámolásról szóló 1923: XXVIII. t.-c. alapján valamely elismert külföldi követelés belső elszámolása tárgyában hozott határozat ellen az adós 8 nap alatt köteles előterjesztését beadni. E határidő elmulasztása esetén igazolási kérelemnek nincs helye.

1273. szám. Nem magánjáró cséplőgép után közmunkaváltásig kiróvásának nincs helye.

1274. szám. Országgyűlési képviselőválasztás ellen emelt panaszt mindaddig vissza lehet vonni, míg a bíróság az ügyben ítéletet (vagy az ügyet befejező más határozatot) nem hozott. A panaszt visszavonó bejelentést a visszavonás tárgyában való bírói határozat meghozataláig vissza lehet vonni.

Sem a panasz visszavonását, sem a panaszvisszavonás visszavonását indokolni nem kell.

1275. szám. I. a) Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1925: XXVI. t.-c. 106. §. (2.) bekezdésének helyes értelme az, hogy a panaszosoknak azt kell igazolniuk, hogy a választás idején volt választójoguk az illető választókerületben.

b) A panaszíratot az azt aláírók előtt nem kell felolvasni vagy megmagyarázni.

c) A panaszosok nem kötelesek panaszírataikat a panaszlott képviselővel, a választást védők pedig védírataikat a kisebbségben maradt jelölttel közölni.

d) A védírat nem utasítható vissza abból az okból, hogy csak egy példányban adatott be.

e) A választás eredményének kiigazítását is kérő panaszellen beadott »támadó« védírat is lényegileg védekezés jellegű. A választásvédőknek költségbiztosítékot, még ha ilyen védíratot adtak is be, csak a bíróság felhívására kell letenniük.

II. A T. 126. §. (3) bekezdésében említett »a szavazásban törvényellenesen akadályozott« választókon csak azok értendők, akik szavazásra jelentkeztek és mint ilyenek akadályoztattak meg a szavazásban.

1276. szám. I. a) Országgyűlési képviselőválasztás ellen beadott panaszírat nem utasítható vissza abból az okból, hogy annak másodpéldánya bizonyos tekintetben eltér a minden törvényes kellekkel ellátott első példánytól.

b) Ha egyes panaszlók neve a megválasztott képviselők ajánlási ívein is szerepel és a panaszírat s az ajánlási íven levő névalírás nem egy kéztől ered, az a vélelem, hogy a panaszíraton levő aláírás a valódi.

II. a) Az 1925: XXVI. t.-c. 119. §. (1) bekezdésének helyes értelme az, hogy a panaszosok az első tárgyaláson is hozhatnak fel új tényállításokat, de csak olyanokat, amelyek a panaszban már előadott megtámadási okok kiegészítésére s támogatására szolgálnak. Nem tekinthető új megtámadási oknak az olyan új tényállítás felhozása, amely a panaszban előadott megtámadási ok jogi minősítését megváltoztatja.

b) Pusztán abból a körülményből, hogy a képviselő nagy szavazattöbbséggel választatott meg, nem lehet alapos és biztos következtetést vonni arra nézve, hogy az állítólagos szavazéleseknek a választás eredményére döntő befolyása nem lehetett s így ez a körülmény nem akadály a bizonyítás elrendelésének.

c) Az ajánlási ívekkel kapcsolatos visszaélések is befolyással lehetnek a választás eredményére.

III. a) Falun rendezett vacsora, melyen 100—200 egyén vesz részt a társadalom különböző rétegeiből: a szokásos társadalmi érintkezés kereteit meghaladja. (T. 61. §. (2) bekezd.)

b) A képviselőnek a választók ellátásáról való tudomásának és abba való beleegyezésének nem kell sem előzetesnek, sem kifejezettnek lennie. (T. 61. §. (3) bekezd.)

c) Abból, hogy a képviselő mint jelölt megjelent és felszólalt egy faluhelyen, 100—200 különböző társadalmi réteghez tartozó egyén részvételével tartott vacsorán: tényként megállapítható, hogy a vacsora ingyenességéről tudott és hogy a vacsorának így módon való megtartásába beleegyezett.

d) »Az első tárgyalás befejezése«; a bizonyítást elrendelő bírósági végzés meghozatala. (T. 119. §.)

e) A panaszlott képviselő perbeli félként való személyes meghallgatása nem alkalmas bizonyíték; tanuként pedig — perbeli állásánál fogva — ki nem hallgatható.

f) A tiltott ellátással minősülő ingyenes vacsorán való részvétel s az azon való felszólalás: egymagában nem minősül a képviselőnek a vacsora rendezésében való tevőleges részvételének; ez okból tehát a képviselő választójoga és választhatósága fel nem függeszthető. (T. 128. §. (1) bekezd.)

HÍREK

— **Ezteritítkes vacsora Ripka Ferenc tiszteletére.** Buda polgársága, élén a Budai Társaskörrel, hagyományos szokás szerint ülte meg október 4-én Ripka Ferenc főpolgármester névünnepeát a főváros polgárságának széleskörű részvételével. A Gellért-szállóban tartott ezteritítkes vacsorán nagyon sokan voltak jelen a közelet előkelőségei közül. Táviratilag üdvözölték a főpolgármestert névünnepe alkalmából Bethlen István gróf miniszterelnök, Scitovszky Béla, Ernst Sándor miniszterek, Von Graeff, Frankfurt polgármestere és még nagyon sokan. Mészáros János érseki helynök asztali áldásával kezdődött a vacsora, amelyen az első felköszöntőt Oszty Kálmán, a Budai Társaskör háznagya mondta, azután Hoór Tempis Mór, a Budai Társaskör társelnöke köszöntötte Ripkát. Az egységes községi polgári párt üdvözlését Kozma Jenő tolmácsolta. Ripka Ferenc nagy beszédben köszönte meg az üdvözlést. Rámutatott arra, hogy Budapest törvényhatósági élete új korszak előtt áll, mert az új fővárosi törvény új kereteket állít a főváros autonómiájának s ezeket a kereteket a közel jövőben megalakítandó törvényhatósági bizottságnak kell majd betöltenie. Az az agitáció, mely a tömegek ingerlésére dolgozik, rendszerint az országos politikai kérdések előretolásával igyekszik a polgárságot megfélemlíteni. Ne engedjék a legfontosabb városi ügyeket így módon háttérbe szorítani. A polgárságnak tudnia kell azt, hogy ezt a nagy gazdasági válságot a városi élet szempontjából sem lehet ötletekkel, jóízű hasonlatokkal megszüntetni, hanem csak erős önfegyelmeléssel, öntudattal, renddel és munkával. Meg van róla győződve, hogy a kormány teljes készséggel fogja támogatni a főváros vezetését a polgárság javára irányuló törekvéseiben. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Bud János kereskedelmi miniszter mondott pohárköszöntőt. Ma mindent a nemzet érdekében kell alárendelni — mondta többek között —, éppen ezért nem szabad különbséget tenni és ellentéteket szítani a falu és város között. Az országos politikusként ma azt az elvet kell követnie és ezt követi a főpolgármester is, aki közel húsz esztendeje foglalkozik a főváros ügyeivel és jól tudja, hogy a főváros boldogulása a nemzet képe. A gazdasági helyzet nehézségeit segítyezés útján áthidalni nem lehet, egyetlen megoldás a munkaalkalmak megadása. Ezért törekszik a kormány minden erejével a közmunkákra, ezért fogják megépíteni az új hidakat, ami országos érdek is, mert elengedhetetlen feltétele a főváros további fejlődésének. Ugyanígy természetű a kelenföldi pályaudvarnak a kiépítése, amely a közeljövőben szintén megkezdődik. Az állam és a főváros legyen éppen olyan jó barát, mint eddig volt, mindkettő azt keresse, hol és miven lehet egymáson segíteni, mert ha ez az együttműködés megvan, akkor megnyílik a nemzetnek az életútja. Véssey Ede, Erek Károly, Becsey Antal és mások beszéltek még, majd a Budai Dalárda hangversenyezett. A vacsora alatt érkezett meg Londonból Rothermere lord távirata, amelyben a legszívesebben meg üdvözlö a névnapját ünneplő főpolgármestert. »Adja Isten — üdvözlö a távirat —, hogy Budapest székesfőváros az Ön bölcs vezetése alatt mihamarabb megérje, hogy egy nagyobb és boldogabb Magyarország fővárosa lehessen, amint hogy erre minden isteni és emberi joga megvan.« A lord sürgönyét az egybegyűlt polgárság hosszas éljenzéssel vette tudomásul.

— **Kiskos István Szombathely díszpolgára.** Szombathely város közigazgatási és pénzügyi bizottsága Ujváry Ede dr. h. polgármester indítványára egyhangúlag elhatározta, hogy azt az előterjesztést terjeszti a közgyűlés elé, hogy Kiskos Istvánnak a közgyűlés fejjeze ki meleg köszönetét működéséért, arcképét festesse meg a közgyűlési terem számára és válassza meg a város díszpolgárává. Elfogadta továbbá a bizottság a nyugdíjválasztmány javaslatát is: a nyugdíjazásra vonatkozólag. A javaslat szerint 40 évi szolgálat után a legutóbb élvezett havi ezer pengőt és a lakbért javasolják megállapítani.

— **Kiskos István Szombathely képviselője.** Október 9-ére volt kitűzve Szombathelyen a képviselőválasztás. Miután a kitűzött határidőig csak Kiskos István kormányfőtanácsos, nyugalmazott polgármester, a keresztény gazdasági párt jelöltje adta be az ajánlatokat, Herbst Géza nyug. alispán, választási elnök a választást befejezteknek nyilvánította és Kiskos Istvánt egyhangúlag megválasztott képviselőnek jelentette ki. A jegyzőkönyvek aláírása közben a városháza nagyterme megtelt érdeklődőkkel, akik jelen akartak lenni annál az ünnepélyes aktusnál, amikor a választási elnök az új képviselőnek átadja a mandátum külső jelképét, a választási jegyzőkönyvet. Az egybegyűltek szünni nem akaró éljenése közben lépett a terembe Kiskos István, akit Herbst Géza választási elnök meleg szavakkal fogadott. A mandátum átnyújtása közben többek között kijelentette a választási elnök: végtelen nagy öröme szolgál ennél az aktusnál tevékenykedni. A mult emlékeit felidézve elmondotta, hogy ezelőtt 16 évvel ugyancsak ő nyújtotta át a most megválasztott országgyűlési képviselőnek polgármesterré történt megválasztása alkalmából a képviselőtestület határozatát. Ez a megtisztelő bizalom, úgymond, amellyel most a választókerület polgárai megtisztelték, kísérfje egész útjában. Arra kérte az új képviselőt, hogy a haza és a választókerület érdekében szeretettel működjen.

Kiskos István őszinte köszönetet mondott a választókerület minden polgárának a bizalomért. Ő is, úgymond, örömmel jött ebbe a terembe, mert azt tapasztalta, hogy a választókerület minden polgára nagy bizalommal volt iránta, hisz egyhangúlag képviselőnek választották. Elismeri, hogy nehéz helyzetben veszi át e tisztséget és nagy aggodalommal eltelt az új pályára, mert nem tudja, hogy nagynevű elődjének méltóan nyomdokaiba tud-e lépni. Minden aggodalom mellett is eltölti a remény, hogy választókerületének minden polgára segítségére lesz nehéz feladatának ellátásában. A közpályán eltöltött hosszabb tevékenysége, úgy gondolja, elég biztosítékot nyújt arra, hogy akik őt megismerték és működésében bíztak, továbbra is kitartanak mellette. Beszéde végén átvette Herbst Géza választási elnök kezéből a mandátumot.

A teremben megjelentek közül sokan siettek gratulálni az új képviselőnek, akit ezután kedves meglepetés ért. A városházán alkalmazott női tisztviselők volt polgármesterük elé járultak és neki egy fehér virágcsokrot átnyújtva, arra kérték, hogy tartsa meg őket továbbra is jóindulatában, viszont ígéretet tettek, hogy egykori polgármesterüket elfelejteni sohasem fogják. Ezután a Vasmezei Általános Tanítóegyesület nevében Deák István igazgató nyilatkozott az új országgyűlési képviselőt és arra kérte, hogy a tanítóság ügyét, amelyet polgármestere alatt is annyira szívén viselt, továbbra is karolja fel és siessen támogatásukra. Kiskos István pár meleg szóval válaszolt és biztosította mindannyiukat továbbra is arról a rokonszenvről, amelyet velük szemben ennek az épületnek falai között, de a társadalmi életben eddig is érzett. Ezzel lezárult Kiskos István országgyűlési képviselővé való megválasztásának aktusa és az új képviselő az egybegyűltek lelkes éljenése közben elhagyta a városháza nagytermét.

— **Vass Józsefről utcát neveznek el Pesterzsébeten.** Pesterzsébeten mozgalom indult meg, hogy utcát nevezzenek el a korán elhunyt népjóléti miniszterről. Előreláthatólag a legközelebbi közgyűlés tárgyalja az indítványt.*

— **Felfüggesztették Pesterzsébet polgármesterét.** Szerencsés Ferenc sikkasztásért elítélt városi számvévvő és társainak feljelentésére Chikán Béla dr. pesterzsébeti polgármester ellen megindított fegyelmi vizsgálatban október 10-én, pénteken, váratlan fordulat történt. Erdélyi Lóránt dr. pestmezei alispán megbízásából Papp Ernő dr. megyei főjegyző megjelent a pesterzsébeti városházán és a feljelentésben foglaltakra vonatkozó tényállás zavartalan megállapítása és kivizsgálása érdekében a polgármestert felfüggesztette állásától. Ugyanekkor a város ideiglenes vezetésével Nagy-György István főjegyzőt bízták meg. A feljelentésben foglalt vádak jobbra adminisztratív természetűek és 12 pontban foglalhatók össze. Így vád tárgyává tétetett, hogy a polgármester két városi aljegyző által elkövetett szabálytalanságot fegyelmileg nem megfelelő módon torolt meg; a város részére vett kertgazdaság vásárlása körül szabálytalanul járt el; a városi óvoda és a polgármesteri lakás átalakítása körül nem járt el kellő gondossággal; így a várost károsodás érte; a vágóhídi szabályrendelet elkészítése és jóváhagyására való felterjesztése körül szabálytalanul járt el; a városi szolgálatait saját háztartásában foglalkoztatta; a városi autót idegeneknek engedte át használatra; egyes, a várossal szerződésben álló vállalkozók járandóságainak kifizetésénél kevesebb illetéket róttak le s így az államot károsodás érte; a város részére felhatalmazás nélkül sokszorosítógépet vett; a külföldi kölcsön felhasználásánál szabálytalanul járt el és végül a város területén eszközölt parcellázásokból meg nem engedett módon anyagi előnyökhöz jutott. Mivel a feljelentést a pestvidéki kir. ügyészségnek is megküldötték, a kir. ügyészség is megindította a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy bűnvádi eljárás megindításának szükségessége fennforog-e. A felfüggesztés híre egész Pesterzsébeten általános megdöbbenést keltett és a képviselőtestület pártjai október 16-ára rendkívüli közgyűlés összehívását kérték. Ezen a közgyűlésen fog foglalkozni a képviselőtestület az előállott

új helyzettel s alkalmasint Nagy-György István főjegyzőt bízzák meg véglegesen a polgármesteri teendőik végzésével. Chikán Béla dr. polgármester — aki most, felfüggesztése után is a képviselőtestület osztatlan bizalmát bírja — kijelentette munkatársunknak, hogy nyugodtan néz az események elébe, mert a vád tárgyává tett állítólagos szabálytalanságokat már hetekkel ezelőtt egy 25 tagú városi képviselőkből álló bizottság kivizsgálta s jelentésében rehabilitálta őt. A vizsgálat folyik.*

— **Nem valorizál a Kúria.** Tóth Tamás dr., Szolnok város polgármestere a mult évben azzal az indítvánnyal fordult a Városok Kongresszusához, hogy a városokkal szemben fennálló vállalkozói követelések valorizálása körül a törvény szellemével ellenkező joggyakorlat megváltoztatása érdekében írjon fel a pénzügy- és belügyminiszterhez. A Kongresszus az indítvány értelmében nemcsak a két miniszterhez, de az igazságügyminiszterhez is felírt a valorizáció ellen. Egyes budapesti építési vállalkozók már korábban perrel támadták meg a fővárost azzal a céllal, hogy a háború alatt végzett csatornázási és egyéb munkálataik ellenértékét valorizálva fizessék meg. Keresetüket azzal indokolták, hogy ezekért a munkákért pénzüket csak késedelmesen és devalvált értékben kapták meg. A törvényszék, mint elsőbíróság, a valorizációs kereseteknek száz százalékban helyt is adott, a tábla és ezt követően a Kúria azonban arra az elvi álláspontra helyezkedett, hogy: »a valorizációs törvény szerint az átértékelésből, jogalapra való tekintet nélkül, ki van zárva az állam, a törvényhatóságok, a városok és a községek, bármely magánjogú tartozása és így az ilyen természetű valorizációs kereseteknek hely nem adható«. Nagyon érdekes a fővároshoz most megküldött kúriai ítéletnek az az indokolása, amellyel a legfelső bíróság megállapította, hogy közgazdasági és az állampénzügyi kérdésekben a költségvetés megszabott keretei között mozgó törvényhatóságok háztartását a tényleges helyzet által teremtett parancsoló szükség írja elő. A még különben jogos magánérdekekkel szemben is, efelett álló magasabb szempont az, hogy átértékelési igény a nem haszonszerzési célokra, hanem egészségügyi szempontokból létesített közművekre ki nem terjeszthető. A törvényhozó szándéka — mondja az indoklás — kétségtelenül az volt, hogy az állam, a törvényhatóságok, a városok és a községek építéseiből vagy egyéb közszolgáltatásokból eredő tartozásokat az átértékelésből teljes mértékben ki akarta zárni.

Ez az érdekes kúriai döntés, amely elvi jelentőségű, bizonyára érthető megnyugvást kelt a városokban. A Kúria döntése kétségtelenül nyugodtpontra viszi ezt a sokat vitatott kérdést, amelynek a városokra kedvező megoldásában oroszlánrésze van Tóth Tamás szolnoki polgármester bátor kezdeményezésének és szívós kitarásának.

— **Kinevezések a belügyminisztériumban és a pénzügyminisztériumban.** A kormányzó a belügyminiszter előterjesztésére Horváth Dezső dr. miniszteri titkárnak a miniszteri osztálytanácsosi címet és jelleget, Osváth László és Ernyey Imre dr. miniszteri titkároknak a miniszteri osztálytanácsosi címet és Szilágyi Béla és Szarvassy Endre miniszteri titkári címmel felruházott miniszteri segédtitkároknak a miniszteri titkári jelleget adományozta. A pénzügyminisztériumban elrendelt kinevezések során a kormányzó Bátor Oszkár dr., Karikás Mihály dr., Czermann Antal dr. és Fattinger Sándor dr. miniszteri osztálytanácsosoknak a miniszteri tanácsosi címet és jelleget, Tullics György pénzügyi főtanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet, Márkus Adorján dr., Balthazár Gyula dr., Frimmel Gyula és Somogyi Jenő miniszteri titkároknak a miniszteri osztálytanácsosi címet és jelleget, Vásárhelyi István dr. pénzügyi titkárnak, Pataky Gedeon dr. pénzügyi titkár, közgazdasági bírósági tanácsjegyzőnek, Domé József dr., Karlovits Béla dr., Büsch Viktor dr., báró Collas Dezső dr., vitéz Pokorny István dr. és Balassa Lóránd dr. pénzügyi titkároknak a miniszteri titkári címet és jelleget adományozta.

— **Miniszteri elismerés Jánossy Gyula polgármesternek.** A belügyminisztériumból a minap a következő miniszteri leirat érkezett Jánossy Gyula békéscsabai polgármesterhez: »Nagyságodat — Békéscsaba megyei város polgármesterévé történt megválasztására tekintettel — rendőrfőtanácsosi állásától saját kérelmére felmentem s ehhez képest a m. kir. államrendőrség létszámából törülni rendelem. Abból az alkalomból, hogy Nagyságod személye iránt megnyilvánult s a m. kir. államrendőrség békéscsabai kapitányának élén kifejtett érdemes tevékenységével kiérdemelt bizalom folytán a m. kir. államrendőrség kötelékéből megválnak, a közbiztonsági szolgálat terén hosszú időn át teljesített értékes és érdemes munkásságáért elismerésemet és köszönetemet fejezem ki. Budapest, 1930 szeptember 30. Scitovszky.«

— **Új templomok Pesterzsébeten.** A Pacsirtalepi új r. kat. templom alapkövfelszentelési ünnepélyét október 19-én (vasárnap) délelőtt tartják meg. A felszentelést Hanauer A. István váci megyéspüspök végzi. Itt említjük meg, hogy a már felépített és felszentelt kossuthfalvi Szent Lajos templomon kívül a szabótelepi r. kat. templom építése is a befejezéshez közeledik. Örvendetes, hogy egyik legnagyobb munkásvárosunk nemcsak a testiekben, hanem a lekiekben is rohamosan fejlődik, aminek ékes bizonyítéka, hogy ebben az esztendőben három új templom kerül tető alá.*

— **Párizs 70.000 lakást épít.** A francia főváros közgyűlése elhatározta, hogy a munkahiány és a lakásínség enyhítése céljából sűrűsége megkezdje a Loucheur-féle építkezési program lebonyolítását. Ez a program 70.000 lakás építését írja elő Párizsban. Kétféle lakástípust terveznek. Az egyik az olcsóbb, az egyszobakonyhás lakás, előszobával és árnyékszékekkel; a másik a két-, három- és négyszobás típus, teljesen modern komforttal. Az egyszobakonyhás lakás évi bére 1400 frank és 10% mellékköltség, összesen tehát 1540 frank, míg a kétszobakonyhás lakások (ezeket fürdőszobával is ellátják) évi bére a 10% mellékköltséggel együtt 6600 frank, a háromszobás lakások 8200 frankba és a négyszobás lakások 9900 frankba kerülnek. A kislakások olcsó bérért a nagyobb lakásokra kivetett magasabb lakbérösszegből kívánják fődőzni, ami szociális szempontból helyes és igazságos. Az építkezések hamarosan megindulnak. A magánépítkezések ugyancsak nagyarányú. Jelenleg 15.000 lakás van épülőfélben Párizsban.

— **Brazília ingyenkávét ajánlott fel.** A »Podelnik« című prágai lap szerint a brazil kormány érdekes ajánlatot tett több közép-európai országnak. Mint ismeretes, a kávé ára ezidén a tavalyinál is alacsonyabb színvonalra süllyedt a világpiacra. A munkanélküliségnek szerte a világon érezhető növekedése nem maradt hatás nélkül a kávéfogyasztásra sem s így óriási mennyiségek maradtak a raktárakban. Mindehhez hozzájárult, hogy az ideai kávétermés igen gazdag volt, úgyhogy a kávéültetvényesek nem tudták mit kezdeni a bő terméssel és az előbbi évekről visszamaradt készletekkel. Az árak feltartóztatlanul zuhantak s az sem segített, hogy a termés nagyrészt megsemmisítették, elégették és a tengerbe hajították. A tőzsdeárak továbbra is alacsonyak maradtak. Braziliában, amely leginkább van ráutalva a kávé-exportra, az ültetvényesek nyomást kezdtek gyakorolni a kormányra, hogy segítsen rajtuk kétségbeesett helyzetükben. A kormány sokféle kísérletezett, de végül is csak ahhoz a megismeréshez jutott, hogy egy segítség van: emelni a kávéfogyasztást. Csakhogy ez nem könnyű feladat. A kávé kevés kivétellel az egész világon el van terjedve és a napi fogyasztási cikkek közé tartozik. Azonban nem állítható, hogy minden ember naponta fogyasztja. Európa keleti országaiban a szegényemberek széles tömegei máig sem szoktak rá a kávéra s helyett levest fogyasztanak. A brazil kormány ennek ismeretében látott hozzá az ültetvényesek fölsegítéséhez. Ajánlatot tett Csehszlovákiának, Magyarországnak, Romániának és Lengyelországnak, hogy fogadjon el szegény népessége számára bizonyos mennyiségű brazil kávé — ingyen, amelyet azután ugyancsak ingyen oszthatnak szét a szegény lakosság között. Természetesen kikötötte a brazil kormány, hogy a kávé vámmentesen kell beengednie az illető országnak. A kávé ára fejében csupán a szállítási költségeket kérik, tehát valóban nem volna drága. A kávé felosztását a brazil kormány az illető állam kormányzatára bízná. A cseh kormány döntött már olyan értelemben, hogy a braziliai ajándékot köszönettel visszautasítja. Az elutasító álláspontra az a megfontolás készítette, hogy a kormány nem támaszthat konkurrenciát a kávékereskedelemelek, amelyet a szegényakció súlyosan megkárosítana. A többi állam döntése — mondja a cseh lap — még nem ismeretes.

— **A zalaegerszegi Deák-szobor elhelyezése.** Zalaegerszeg város és Zala megye közvéleményét élénken foglalkoztatja két szoborügy. Most van ugyanis folyamatban Csány László szobrának föllállítása és ezzel kapcsolatosan napirendre került Deák Ferenc szobrának áthelyezési ügye is. A Csány szoborügy negyedszázados lankadatlan munka eredményeként eljutott a végső stációhoz. A vármegye nagy szülöttjének, a vértanuhalált szenvedett Csány Lászlónak szobrát már a közeli napokban felállítják a vármegye székvárosában és ezzel jelentőségben nagyot emelkedik a város. A monumentális alkotmány párját ritkítja. A szobrot az evangélikus templom előtt helyezik el, amely helyet 28 évvel ezelőtt még Várhídy Lajos akkori polgármester jelölt ki. Ezzel kapcsolatban szóba került az a körülmény, hogy Deák Ferenc szobra, mely egyike a legszebb szobroknak, eldugott helyen áll, pedig ha egy város olyan kincsnek a birtokában van, mint a zalaegerszegi Deák-szobor, azt a kincset elrejtteni nem szabad. A város képviselőtestülete is tárgyalta ezt a kérdést. Számolt természetesen a vármegyének, mint a szobor tulajdonosának jogával s ezért kérelemmel fordult a vármegyéhez, hogy tegye magáévá a város álláspontját.

— **A székesfehérvári nyomozás.** A székesfehérvári visszaélések ügyében szeptember 23-án hirdették ki Vargha Elemér műszaki főtanácsos és Szántó Endre, az Agrolux vezérigazgatója előtt a törvényszék vádpanaszának határozatát, amely mindkettőjükkel szemben elrendeli a vizsgálati fogságot. A vádpanasz határozatának indokolása szerint az Agrolux Rt. könyveiben V. E. és p. v. g. bejegyzéseket találtak. Ezeket a bejegyzéseket ugyan a cég vezetésével eltüntette, de Bary Zoltán dr. királyi ügyész ellenvegyzerrel ismét láthatóvá tette, úgyhogy az eredeti kék beírás most sárga színt mutat. Az eltüntetett és ismét láthatóvá tett bejegyzések szerint több ezer pengőt utalt ki az Agrolux a betűk alatt rejtőzködők részére, akik a nyomozás egyéb adatai szerint Vargha Elemér és Pávay-Vajna Géza villanygyári igazgató

lehettek. Szántó Endre ellen a bizonyítékok eltüntetésének kísérlete miatt újabb eljárás indult. Bary Zoltán dr. ügyész kihallgatta Szécsi Illést is, a Magyar Kerámia Rt. vezérigazgatóját, aki a fehérvári kerámia-útburkolat készítéséről, a vállalkozást megelőző tárgyalásokról, a szerződéskötésről és a vállalkozóknak egymással kötött megállapodásairól tett vallomást. Ezenkívül felvilágosítást adott az ügygel összefüggő levelezésre vonatkozólag. Szécsi vezérigazgató kihallgatása azért vált szükségessé, mert őt esztendővel ezelőtt versenytárgyaláson a Magyar Kerámia gyár nyerte el néhány székesfehérvári út burkolási munkálatait.

A vizsgálati fogságban lévő Zavaros Aladár polgármester szeptember 24-én orvosi bizonyítvány alapján súlyos idegbetegségére való hivatkozással, kórházbautalását kérte a törvényszéktől, kérelmével azonban elutasították. Itt említjük meg, hogy a Magyar Aszfalt Rt. építkezése is kiterjedt a bírói vizsgálat, ami azonban már befejezést nyert, anélkül, hogy bűncselekmény nyomaira akadtak volna. A fegyelmi kapcsán azonban a műszaki felülvizsgálat az aszfaltépítkezéseknél a méretekre vonatkozólag még folyamatban van.

Székesfehérvár th. bizottságának október 1-én tartott közgyűlésén az ellenzék szóváltete, hogy Zavaros Aladár dr. polgármester cselekményei miatt a többségi párt — mely őt támogatta — vonja le a konzekvenciát és hogy a törvényhatóság felszólításának is helye lenne. Ezzel szemben Kaltenecker Viktor dr. felsőházi tag azt fejtegette felszólalásában, hogy a felelősségrevonásnak nincs helye, mert az ügy bíróság előtt van. A felszólításnak jogi feltételei hiányoznak. Ezt az érvelést a közgyűlés többsége magáévá is tette. Később a költségvetési vita során nagy feltűnést keltett Ketskés Elek felszólalása, aki bejelentette, hogy a Zavaros-ügy nyomozása alkalmából három olyan felülvizsgálati jegyzőkönyvet találtak, amelyet a közgyűlés által kiküldött bizottsági tagok aláírtak anélkül, hogy a jegyzőkönyvek ki lettek volna töltve. Így látatlanban módot adtak a polgármesternek, hogy saját kénye-kedve szerint töltse ki az ő aláírásával ellátott jegyzőkönyvet.

— **Nemzetközi tervpályázat Zágráb városrendezésére.** A zágrábi polgármesteri hivatal nemzetközi tervpályázatot hirdet 1931 január 15-ére. A tervpályázati díjak összesen 45.000 svájci frankot tesznek ki. A pályázati tervek és feltételek 200 dinárért (20.— P) szerezhetők be a zágrábi polgármesteri hivataltól.

— **A szentesi Horváth Mihály-szobor elhelyezése.** Csongrád megye törvényhatósági bizottsága már régóta elhatározta, hogy szobrot állít a megye nagy szülöttjének, Horváth Mihály történetírónak, az első felelős magyar miniszterium kultuszminiszterének s a szobrot Horváth Mihály szülővárosában, Szentesen helyezi el. A szobor elkészítésével Kisfaludy-Strobl Zsigmond szobrászművészt bízták meg, aki nemrégiben készült el alkotásával. A szobor, szakértők megítélése szerint nagyszerűen sikerült alkotás. A megyei szoborbizottság a művész véleményének meghallgatása után akként határozott, hogy a szobrot a város főterén állíttatja fel azon a helyen, ahová Kossuth Lajos új szobra is kerül. Azt tervezték, hogy október első felében tartják meg a szoborleplezést országos ünnep keretében és a kultuszminisztert kérték fel az ünnepi készéd megtartására. A szobor felállítása azonban egyelőre akadályba ütközik, mert Szentes város képviselőtestülete a Fő-tér helyett a Luther-téren szeretné elhelyezni Horváth Mihály szobrát.

— **A kormányzó Szekszárdon és Pécsen.** A szekszárdi városi közkórházat, amelyet »vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzóról« neveztek el, október 12-én avatták föl, ünnepélyes külsőségek között, a kormányzó és feleségének, valamint nagyszámú előkelőségnek jelenlétében. A közkórház bejárata mellett díszemlényen foglalt helyet a kormányzó és felesége, valamint az előkelőségek. Ernszt Sándor miniszter ünnepi beszédet mondott, mely után a kormányzó feleségével és kíséretével Treer Ignác főorvos vezetése mellett, megtekintette a kórházat. A kórház megtekintése után, a kormányzó és felesége különvonaton folytatták útjukat Pécs felé, ahol aznap délután avatták föl, nagy ünnepélyességgel, a város új repülőterét. Az ünnepély alkalmával azt a három repülőgépet is fölavatták, amelyet a vármegye, a város és a Magyar Telefonhíradó és Rádió R.-t. áldozatkészsége juttatott az Aero Clubnak. A repülőterén, a díszhely elfoglalása után, vitéz Rákossy György légügyi hivatali főnök jelentkezett a kormányzóhoz. A hangárral szemben állott a három repülőgép, mellette a most végzett 16 ifjú pilóta sorakozott föl. Vitéz kereszteti Fischer Béla főispán, mint a pécsi Aeró Club elnöke, beszédet mondott. Engedélyt kért a repülőter és a repülőgépek fölavatására. A beszéd után a keresztanyák megkeresztelték a repülőgépeket. Elsőnek vitéz levedi Kozma Miklósné keresztelte meg a »Bárd Miklós« gépet. A második gépet Fischer Béláné főispánné »Pécs« és Nendtvich Andorné »Baranya« névre keresztelték. A gépek ezután fölszálltak és néhány kört írtak le a levegőben. A kormányzó és felesége megtekintették a repülőteret, majd a székesegyházhoz hajtottak, ahol Virágh Ferenc püspök fogadta őket. Megtekintették a templomot, majd a püspökvárban teát vettek részt. A kormányzó és felesége este visszautazott a fővárosba.

ADÓ- ÉS PÉNZÜGY

A gyulai önkéntes tűzoltóegylet segélyezése. Gyula város képviselőtestülete, értékelve az önkéntes tűzoltóegylet hasznos és önfeláldozó munkásságát, az 1930. évre 300 pengő segélyt szavazott meg s utasította a polgármestert, hogy hasonló összegű évi segélyt a következő évi költségvetésekbe is mindenkor állítasson be.*

Kedvezőtlen a hangulat államkölcsönök elhelyezésére. A tőke-kibocsátási tevékenységnek október hónapban szokásos megélénkülése ellenére a Financial News híradása szerint a folyó évben nincs sok mozgalomra kilitás. A magyar államkölcsön kibocsátásának elhalasztása befejezett ténynek tekinthető és nem valószínű, hogy a jövő év előtt sor kerül rá. Ez a hír a városokat annyiban érdekli, hogy hosszúlejáratú városi kölcsönökről csak akkor lehet szó, ha az államkölcsön biztosítása már sikerült, mert a pénzügyminiszter kijelentése szerint az államkölcsön megelőzi a városit. Szerbia stabilizációs kölcsöntárgyalásai sem állnak sokkal jobban, hacsak a francia kormány politikai természetű okokból nem szánja rá magát hathatósabb támogatásra. Románia a népszövetség védnöksége alatt, esetleg a Kreuger et Toll csoport, valamint a Royal Dutch Shell petróleumérdekeltség bevonásával szeretné biztosítani kölcsönét. Franciaország azonban aligha hajlandó egy népszövetségi kölcsönben résztvenni, a francia piac közreműködése nélkül pedig nehéz kibocsátást elképzelni, így kevés remény van arra, hogy a közeljövőben ezek a kölcsöntárgyalások eredményre vezetnek. Az osztrák kölcsön második kétmillió font értékű részletét a francia piacon helyeznék el, ha Bécs városa és az osztrák kormány elismeri a francia kötvénytulajdonosok igényét bizonyos háborúelőtti osztrák kibocsátások tekintetében. Annakidején ezek a kötvénytulajdonosok már elfogadták Bécs városának ajánlatát, mióta azonban nyilvánvalóvá lett, hogy az osztrák kormány szeretné kölcsönét a francia piacon elhelyezni, a franciák a már megkötött egyezmény revízióját követelik.

Szombathely új kölcsönei. Szombathely város képviselőtestülete egyik közgyűlésén elhatározta, hogy hozzájárul ahhoz, hogy a város a kormány által jóváhagyott és hasznos beruházásokra fordítandó 750.000 pengős kölcsönből 250.000 pengőt felvegyen. Elfogadta egyúttal Horváth György dr. tanácsos javaslatát, amely szerint 130.000 pengő felvétele végett az Ewag Holding svájci céggel vegye fel a tárgyalások fonalát, továbbá a Pesti Hazai Takarékpénztár Bizottság társaságát is tárgyaljon 60.000 pengőnek a város részére való felvétele ügyében. Horváth György dr. a pénzügyi bizottság ülésén ismertette az ügyet és bejelentette a bizottságnak, hogy az Ewag Holding cég ajánlata 9%-os kamat kikötése mellett a legelőnyösebbnek mutatkozott, a pénzügyminiszter azonban ezt a kölcsönt nem engedélyezte, azzal indokolva döntését, hogy a külföldi kölcsönök felvételét nem engedélyezi és utasította a város vezetőségét, hogy hazai pénzintézetekkel bocsátkozzék tárgyalásokba. Ennek figyelembevételével megkezdtek a tárgyalásokat a Trushtal, amely hajlandóan mutatkozott az Ewag Holding céghez hasonló feltételek mellett a város részére a 130.000 pengős kölcsönt folyósítani, sőt a kölcsön felvételéhez szükséges és a Magyar Általános Takarékpénztárhoz szóló kiutaló iratokat már el is juttatta a város vezetőségéhez. Hasonló elintézetést nyert a Pesti Hazai Takarékpénztárnál felveendő kölcsön ügye is, minek következtében a város abba a helyzetbe kerül, hogy a kölcsön felhasználásával kapcsolatos hasznos beruházásokra vonatkozó munkálatokat megkezdheti.

Székesfehérvár költségvetése. A város 1931. évi költségvetésében, melyet a szeptember 3-i kisgyűlés letárgyalta és elfogadott, a szükséglet 3,136.000 pengő, amelyre a költségvetés szerint csak 2,769.000 P a fedezet. A hiányt, 367.000 pengőt, kell pótdóval fedezni, amely jövőre 52 százalékos lesz. A régi keretek között mozgó költségvetés a múltévihez képest némi csökkenést mutat, mert az idén 108.000 pengővel kevesebb kiadást irányoznak elő, mint tavaly, ami a tavalyi összegnek körülbelül három százaléka. Ez az összeg önmagában nem sok, de ezt is nehéz volt elérni akkor, amikor az igények általában növekedtek. A netto összegben ilyen különbözetet mutató költségvetésben a bevételek már nagyobb csökkenést mutatnak: 207.000 pengővel várnak kevesebb bevételt jövőre, mint az idén. Az 1929. évi tényleges bevételhez képest az előirányzat még nagyobb — 260.000 pengőnyi — csökkenést mutat, ami körülbelül 14 százaléknyi már. A költségvetés tehát erősen pesszimista tendenciájú, ami ebben az időben másként nem is lehet. Az egyes bevételi források erős csökkenést mutatnak. Így borfogyasztási adóban 26.000, ingatlanátírási illetékben 8000, kereseti adóban 24.000, forgalmi adóban 52.000, állatvásári helypénzben 7000, piaci helypénzben 12.000, földhaszonbérben 35.500 pengővel kevesebb bevételt vár a költségvetés. Ezek a tételek mind a gazdasági élet erős romlását tükröztetik vissza. Sőt a házbérfüllérnél előirányzott 12.000 pengő többlet, — amely a házbérek emelkedő tendenciájára vall, — is ezt mutatja. A főszámvonói jelentés szerint a költségvetési előirányzat kedvezőtlen kialakulásában igen nagy szerepe van a háztartásnak a köveztvámalap kiadásaihoz való hozzájárulása miatt, amennyiben ez a hozzájárulás a vámtételek alacsonyabb összegben történt megállapítása

következtében az előző évi 2468 pengővel szemben 79.434 pengővel szerepel az ezévi előirányzatban. Ez szintén jórészt a rossz gazdasági viszonyok következménye.

Hódmezővásárhely költségvetése. A szeptember hó 30-ára összehívott rendes közgyűlés elé terjesztett 1931. évi költségvetési előirányzat kiadási végösszege 2,626.854 pengő, bevételi végösszege pedig 1,421.219 pengő és így a hiány 1,205.635 pengő. A hiány fedezésére 146%-os pótdótot kellene kivetni abban az esetben, ha az általános kereseti adó kulcsa nem lenne több 5%-nál. De 7%-os általános kereseti adó számításba vétele esetén is 134%-os pótdótorra volna szükség a költségvetési hiány fedezésére. A pótdóto emelkedését a bevételek nagymérvű apadása és a rendkívüli kiadások emelkedése idézi elő. A közgyűlés nem tárgyalta le a költségvetést, hanem tekintettel annak az adózókra nehezedő súlyos adóterhére, azt külön bizottság elé utalta, amelynek javaslata bevételek magától folyó évi október hó 16-ára elnapolta. A város 1931. évi közüti alapjának költségvetése 16%-os útdókivetéssel a szeptemberi közgyűlés által elfogadott. Az adókulcs azért olyan magas, mert a kiépítendő 30 kilométeres bekötő útprogram első részére, hét és fél kilométeres út építésére felvett svájci frankkölcsön törlesztési része terheli a költségvetést.*

A vigalmi adó nagyarányú csökkenése Újpesten. Az újpesti adóbevételek közül egyedül a vigalmi adó mutatót már az első félévben csökkenést, most pedig — a második félév közepén — a csökkenés igen számottevővé vált. Nagyon kétségessé teszi az előirányzott vigalmi adó összegének bevételeit többek közt az újpesti mozik válságos helyzete, amennyiben egyetlen mozi sem képes a tavalyi vigalmi adó átalánydíjat megfizetni. Előreláthatólag a vigalmi adó csökkenése meg fogja haladni a harminc százalékot.

A főváros új kölcsöne. Wekerle Sándor pénzügyminiszter megadta az előzetes engedélyt a főváros hosszúlejáratú nagykölcsönének a felvételére. Ennek az előzetes engedélynek a birtokában folytatja most Reményi-Schneller Lajos, a Községi Takarékpénztár vezérigazgatója külföldi tárgyalásait, amelyek egyrészt félmillió fontos építkezési jelzálogkölcsön felvételére, másrészt a fővárosi nagykölcsön előkészítésére vonatkoznak. Ennek a nagy külföldi beruházókölcsönnek a felvételére természetesen csak akkor kerül sor, ha a kölcsön feltételi kedvezőek lesznek

KÖZÉPÍTKEZÉS

Rákospalota csatornázása. Legutóbbi számunkban ilyen címmel megjelent közleményünkben olyan következtetést lehetett levonni, mintha Cserba Elemér dr. polgármester nyilvános érlejtés mellőzésével akarta volna lebonyolítani a város vízvezetékének és csatornaberendezésének vállalatbaadását. A félreértésre módot nyújtó közleménnyel szemben, amelyet egy szaklapból vettünk át, készségesen megállapítjuk, hogy Cserba polgármester, mint minden közmunkánál, úgy itt is, éppen a város érdekében, nyilvános érlejtés kiírását ajánlotta a közgyűlésnek, amely természetesen ilyen értelemben is döntött. A munkálatra ugyanis 1929 márc. 29-ére nyilvános versenytárgyalás írt ki a város, amelynek eredményét mult évi június havában tárgyalták, de az ügyet levették a napirendről. A f. évben július hóban újra tárgyalták az ügyet s elhatározták, hogy új versenytárgyalást írnak ki, amely f. évi december 1-én jár le.

Hidépítés Magyaróvárott. Útépítéssel kapcsolatban a Budaház mellett a Lajtahid kiszélesítése is szükségessé vált. A vonatkozó munka elvégzésére a város versenytárgyalást írt ki. A beérkezett ajánlatok felbontása után most adták ki a hidépítési munkát és pedig a vasfelépítményt 11.306 pengős áron a Magyar Állami Gépgyárnak, az alépítményi munkát pedig a Constans építő részvénytársaságnak 7135 pengős áron.

A Társadalombiztosító székházat épít Nagykanizsán. A nagykanizsai Társadalombiztosítónak nincs megfelelő hajléka és már régebben felmerült a terv egy székház építésére, eddig azonban nem találtak megfelelő fedezetet. Most ebben az ügyben a Társadalombiztosító vezetőinek jelenlétében fontos tanácskozások folytak Nagykanizsán. Az értekezleten elhatározták, hogy mulhatatlanul szükséges az új székház felépítése. Ebben a kérdésben végső fokon most az OTI igazgatósága hivatott dönteni.

Új közmunkák Szegeden. Klebelsberg Kuno gróf kultuszminiszter, Szeged város országgyűlési képviselője, telefonon értesítette Somogyi Szilveszter polgármestert, hogy a minisztertanács 750.000 pengőt folyósított Szeged városának a közmunkák azonnali megindítására. Ez az összeget kizárólag földmunkára kell fordítani. A város ötszáz ezer pengőből az utcák és terek feltöltését végezteti el, kétszázötvenezer pengőt pedig a Fehér-tó szabályozására fordít. A városban meginduló földmunkálatoknál csakis helybeli munkásokat foglalkoztatnak, ellenben a Fehér-tó munkálatainál nemcsak szegediek, hanem más megyéből való munkások is munkaalkalmat találnak, így elsősorban dorozsmai, algyői, szentesi, m Mindszenti és csongrádi munkásokat kell alkalmazni. A földmunkák több ezer ember részére biztosítanak hosszú keresetet.

Ötvenöt város közül harmincegynek nincs sem vízvezetke, sem csatornázása. A belügyminisztériumban, mint ismeretes, hetek óta tanácskozások folynak a vidéki törvényhatóságok és városok beruházási terveinek végrehajtásáról. E beruházási tervek között sok vízműépítési program szerepel, aminek az a magyarázata, hogy a vidéki városok legnagyobb részének egyáltalán nincsen sem vízvezetke, sem csatornázása. Scitovszky Béla belügyminiszter a tanácskozások során felismerte ennek a kérdésnek nagy jelentőségét és a tanácskozások során felismerte ennek a kérdésnek nagy jelentőségét és a legelső lépésben intézkedéseiket. Általános meglepetést és feltűnést keltett ugyanis a tanácskozáson az a megállapítás, hogy Magyarország 55 városa közül 31-nek nincsen sem vízvezetke, sem csatornázása. Égetően sürős problémává vált tehát — főként közegészségügyi és tűzbiztonsági szempontból — a hiányzó vízműtelepek megépítése. Azok a városok, amelyeknek már önálló vízvezetékük van, ezt akkor építették meg, miután már a hastifusz tizedelte meg a lakosokat, vagy pedig tűzvész száguldott végig a városon. Így épült vízvezetke Pécsnek, Eperjesnek, Gyöngyösnek. Ellenben ma sincs vízvezetke Kecskemétnek, Hódmezővásárhelynek, Bajának, Nyiregyháznak, Zalaegerszegnek, Balassagyarmatnak, Ceglédnek, Nagykőrösnek és még egy sereg, összesen 31 városnak. Közülük egymillió városi lakosnak nincs vízvezetke. A vidéki városok vízműépítkezéseinek a megindításáról Becsey Antal tárgyalásokat folytatott Vass József népjóléti miniszterrel, aki éppen a váratlan halálát követő napra, szeptember 9-ére hívta össze a főispánoknak és polgármestereknek azt az ankétjét, amelyen Becsey Antal tanulmányát vették volna tárgyalás alá. Ez az ankét természetesen elmaradt. Becsey Antal azt javasolja tanulmányában, hogy az érdekelt városok álljanak össze a közös cél érdekében és kumulációjuk legyen a bázisa annak a nagyarányú pénzügyi tranzakciónak, amely fedezetet nyújt a vízműtervek megvalósításához. Kis, parciális kölcsönök nem lehet elhelyezni sem külföldön, sem belföldön. Minthogy pedig egy nagyobb külföldi kölcsönnek a plaszirozása csak súlyosabb feltételek mellett történhetik meg, Becsey Antal azt javasolta, hogy e kölcsön 9—10%-os annuitásának egyharmadát, vagyis az annuitás 3%-át a kormány vállalja magára. Becsey Antal részletes tanulmánya, amely irányt szab az egész országos vízműprobléma megoldásának, a kormány előtt fekszik. Annyi bizonyos, hogy sürögősen intézkedni kell, mert úgy közegészségügyi, mint tűzrendészeti szempontból egyaránt tarthatatlan az a helyzet, hogy Magyarország 55 városa közül 31-nek ne legyen vízvezetke és csatornázása.

Húszezer pengős közmunka Békéscsabán. Bud János kereskedelemügyi miniszter, Békéscsaba díszpolgára, a békéscsabai munkanélküliségről részletes jelentést kért János Gyula polgármestertől, majd a felküldött adatok beható letárgyalása céljából a polgármestert felkérte Budapestre, aki ott jelentését szóbelileg indokolta meg. A kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy azonnal intézkedik, hogy a békéscsabai munkanélkülieknek valami munkát juttassanak és az erre vonatkozó részletek helyszínén való letárgyalása céljából elküldte Békéscsabára Péterffy ügyügyi kerületi főfelügyelőt. A szemle eredményéhez képest a főfelügyelő azonnal jelentést tett Bud miniszternek, aki a jelentés vétele után rögtön intézkedett, hogy ezeket a munkákat államsegéllyel azonnal indítsák meg. A miniszter által engedélyezett államsegélyes közmunka során 41 ezer köbméter földet emeltetnek ki. A munka hozzávetőleg 20 ezer pengőt emészt fel és ezt a költséget a kereskedelmi tárca vállalja. A munkánál, melynek során utcadomborításokat, járda és folyóka építéseket és csatornázásokat végezhetnek el, körülbelül 100 munkás jut kenyérhez. A munkát a város házilag végézteti.

KÖZALKALMAZOTTAK

Választások. Hódmezővásárhely város törvényhatóságánál az 1929. évi XXX. t.-c. értelmében tartott tisztújító közgyűlésen a polgármesterhelyettesi, két tanácsnoki, az árvaszéki elnöki és két árvaszéki ülnöki állás közfelkialtással, egyhangúlag töltetett be. A közigazgatási bíróság az ezen állásokra történt választásokat megsemmisítette azért, mert ezen állásokra több pályázó volt jelölve s így szavazást kellett volna elrendelni. Az említett állásokra új pályázat hirdettetett s a választást a f. év szeptember hó 30-ára összehívott közgyűlés ejtette meg, amikor is polgármesterhelyettesé Endrey Béla, tanácsnokká vitéz Juhász Mihály dr. és Simon József dr., árvaszéki elnöké Medvetzky Imre dr. és árvaszéki ülnökökké Vörös Sándor dr. és Palóc Imre dr. választották meg, akik az említett állást eddig is betöltötték.*

Elbocsátások nélkül csökkentik a tisztviselők létszámát. A köztisztviselők státuszrendezésének kérdése, megbízható hírek szerint, most már a legrövidebb időn belül napirendre kerül. A minisztertanácsnak elvi döntése az, hogy az állami tisztviselők létszáma a kihalási rendszer alkalmazásával hat esztendő alatt tíz százalékkal csökkentessék, vagyis hat esztendő múlva tíz százalékkal redukált státusz működjen. Ennek az elvnek gyakorlati

végrehajtására belső miniszterközi bizottság alakult, az egyes minisztériumok pedig a nyár folyamán elvégezték a státuszrendezést előkészítő adatgyűjtés munkáját. Most már minden köztisztviselő kategóriánál megállapították azt a perszentszámot, amelyre a kihalási rendszer nem terjedhet ki és az egyes minisztériumok előterjesztésbe foglalták a státuszrendezési elv gyakorlati megvalósításának módját. A pénzügyminisztérium illetékes ügyosztályai átvizsgálták az előterjesztéseket, amelyek most már rövid időn belül a státuszrendező miniszterközi bizottság elé kerülnek. A miniszterközi bizottság október folyamán permanens üléseken véglegesen tisztázza a státuszrendezés kérdését, megállapítja, hogy minden tárca miképpen adja le a kihalási rendszer alapján tisztviselői létszámának tíz százalékat, vagyis kialakítja az állami tisztviselők új státusát, amelyet, mint kitűzött célt, hat esztendő alatt érnek el. A státuszrendező miniszterközi bizottság október végére okvetlenül befejezi munkáját és az egész anyagot a kormány elé terjeszti. A státuszrendezésről szóló rendelkezéseket a kormány előreláthatóan törvényjavaslattal foglalta és ezt a javaslatot még ebben az évben letárgyalhatja a parlamenttel.

Kiskos István nyugdíjazása. Szombathely város közgyűlése október 3-án foglalkozott a képviselővé megválasztott Kiskos István polgármester lemondásával és nyugellátásának megállapításával. Elfogadták az előadó Ujváry Ede dr. javaslatát, amely szerint sajnálattal veszik tudomásul Kiskos polgármester lemondását. Nyugellátására vonatkozólag a legközelebbi közgyűlésen tesznek javaslatot és pedig egy rendkívüli közgyűlésen fogják ezt tárgyalni, amikor Kiskos Istvánt ünnepélyes formák között el is búcsúztatják polgármesteri állásából. A közgyűlés elhatározta, hogy felkéri az alispánt a polgármesteri állásra vonatkozó pályázat kiírására.

A fővárosi tisztviselők adománya a nyomor enyhítésére. Országszerte erős visszhangot és elismerést váltott ki a fővárosi tisztviselőkarának nemes példaadása, amellyel segítségére siettek a nyomorgóknak. A tisztviselők fizetésüknek egy százalékát, az altiszti kar pedig havi fizetésének felszázalékát ajánlotta fel arra a célra, hogy így segítsenek a nyomorgókon. Ez a hír legelőször a tanszemélyzet köréből vált nyilvánossá, mert legelőször az oktatótestület foglalkozott ezzel az ötlettel. Mint azonban kiderült, ezt a szociális ötletet legelőször a kerületi elöljárók értekezletén terjesztették elő, még pedig írásban és a kerületi elöljárók értekezlete áttette a javaslatot a FANST-hoz. Wurm Elemér árvaszéki elnökhelyettes intézkedésére küldték meg egyöntetű eljárás céljából a javaslatot az oktató- és altiszti osztályoknak is, úgy hogy ezek előbb foglalkozhattak vele, mint a közigazgatási szakma tisztviselői. Megállapították tehát azt, hogy a közigazgatási tisztviselői körében sem maradt mögötte az oktatótestület áldozatkésztségének, csupán egy nap késés történt, mert ők későbbben foglalkoztak az ügygel. A nyomorenyhítési céljaira november elsejétől kezdik meg a százalékok levonását és március végéig folytatják. Az így begyűlt összeg fölött a polgármester rendelkezik. Minden valószínűség szerint nem készpénzt, hanem természetbeni segítyt kapnak majd az arra rászorulóknak. A FANST elnöke kimondotta azt is, hogy csupán attól a tisztviselőtől vonják le a százalékot, aki ehhez külön is megadja a maga hozzájárulását.

Városi vezetőtisztviselők a munkanélküliekért. Október 3-án egyszerre három városból is jelentés érkezett, hogy a polgármesterek az inségakció javára lemondtak jövedelmeik bizonyos részéről. Így Pécsen Nendtvich Andor polgármester bejelentette, hogy úgy ő, mint a város 16 magasabbrangú tisztviselője a munkanélküliség enyhítése érdekében a különmunkaátalány negyven százalékát felajánlják. Az inségakció javára felajánlott összeg körülbelül 18.000 pengő. Hódmezővásárhelyen a polgármester a munkanélküliséggel foglalkozva bejelentette, októbertől márciusig fizetéséből havonta 100 pengőt juttat a munkanélkülieknek. Miskolc város törvényhatóságának ülésén Hodobay Sándor dr. polgármester bejelentette, hogy ő és tisztviselői a reprezentációs költségek 15 százalékáról a nyomorenyhítésként javára lemondanak.

Javaslat a tisztviselői állások csökkentésére. Karácsonyi Ferenc törvényhatósági bizottsági tag indítványt adott be Hódmezővásárhely város törvényhatósági közgyűléséhez, amelyben azt indítványozta, hogy az üresedésben levő műszaki tiszt állást a közgyűlés ne töltsse be, hanem azt szüntesse meg és küldjön ki egy bizottságot arra nézve, hogy az a tisztviselői létszámnak 30%-kal való csökkentésére nézve dolgozzon ki javaslatot. A közgyűlés az indítványt f. év szeptember 30-án tárgyalta és az indítvány értelmében a kérdés letárgyalására bizottságot küldött ki.*

Segédorvosi állások megszervezése. Hódmezővásárhely város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy a város »Erzsébet« közkórházánál 4 segédorvosi állást és egy szakaltiszti állást rendszeresít. A segédorvosi állások közül kettő a sebészeti, egy a bőrgyógyászati és egy a röntgenosztályra szerveztetett. A szakaltiszti állásra azért van szükség, mert a közkórháznál berendezett házteléfono, személy- és ételfelvonók, új melegvízfűtési célt szolgáló kazán és egy magasnyomású újépítésű kazán kezelését az eddigi gőzfűtési fűtőkészülék kezelése mellett a kórháznál levő egy gépész ellátni nem tudja.*

Az ötödik tanácsnoki állás betöltése Győrött. A közgyűlés Kiss Géza dr. városi tanácsnok nyugalmabonulása óta az ötödik városi tanácsnoki állást takarékosági okokból nem töltötte be és a gazdasági hivatalt azóta polgármesteri megbízás folytán Velsz Aladár dr. tb. tisztí főügyész vezeti. A város vezetősége most azzal a tervvel foglalkozik, hogy az ötödik tanácsnoki állás betöltését fogja javasolni a város közgyűlésének, amely előreláthatólag decemberben fogja megválasztani az új tanácsnokot.

Kisebbségek lesznek Kecskeméten a karácsonyi segélyek. A város közgyűlése indítványt fogadott el, amely szerint azok a tisztviselők, akiknek havi összilletménye 250 pengőig terjed, 50 százalékos karácsonyi segélyt kapnak, azok, akiknek havi összilletménye 500 pengőig terjed, 25 százalékos, a nagyobb fizetésűek pedig semmit sem kapnak karácsonyi segélyül.

Újpest város tisztviselői 15.000 pengőt adnak a munkanélkülieknek. Újpest város képviselőtestülete folyó hó 8-án délután rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen Semsey Aladár dr. polgármester bejelentette, hogy a polgárság bevonásával akciót indít a nyomor enyhítésére. Ebben a város tisztviselői öhajtanak jó példával előljárni s ezért öt hónapon át négyszáz munkanélkülinek ebédet adnak és erre a célra több mint tizenötezer pengőt ajánlanak fel. Mihályi Ferenc, a szociáldemokrata városi képviselőnek nevében indítványt terjesztett elő, amelyben a tisztviselők túlnagy fizetésének leszállítását kérte. Székely György dr. és Major Gyula felszólalása után a képviselőtestület elvetette az indítványt s elfogadta a polgármester felajánlását, amely szerint a város tisztviselői, akiknek fizetése az évi 2400 pengőt meghaladja, fizetésük tíz százalékgig terjedő részét önként adják a nyomor enyhítő akció céljaira.

A köztisztviselők fillérei. A »Magyarország« abból az alkalomból, hogy a köztisztviselők az inségakció céljaira illetményeik egy részét felajánlják, a következőket írja: Nem tudjuk e pillanatban, hogy is kommentáljuk ezeket a nemes gesztusokat, melyek a magyar középosztálynak éppen a legszegényebb, leggyengébben fizetett rétegeiből jönnek. Úgy látszik, újra ugyanaz ismétlődik itten, amit a forradalmak megelőző éveiben, a világháború alatt láttunk, mikor a nagy nemzeti veszedelmek idején éppen a legszegényebb tisztviselőosztály, a legrosszabbul fizetett, legjobban megdolgoztatott és legelhanyagottabb középosztályú rétegek siettek önfeláldozással az ország segítségére és a havi bérükből lespórolt krajcárokat jegyezték a hadikölcsönökbe. Úgy látszik, ma is ez a réteg maradt a legérzékenyebb a magyar élettel szemben s érzi meg legelőször, hogy itt baj van, katasztrófa közeleg, a munkanélküliség, a szörnyű gazdasági depresszió és lelki válság előbb-utóbb okvetlenül rianásokat hoz. És megint ők, éppen ők akarják 130—150 pengős béreikből lecsipett krajcárjaikkal betömni a kezdődő repedéseket. Megint az kezdődik itt, ami úgy látszik, a magyar élet körforgásában már állandó marad, hogy míg a nagyok, a hatalmasok, a vagyont és állásthalmozók bedugott fülekkel, érzéketlenül nézik a fejleményeket, ismét a tisztviselőélet apró hősei, az irodák robotosai próbálják megelőzni a katasztrófát a maguk szegényes örömeinek és koldusélvezeteinek feláldozásával és 100—130—150 pengőből akarnak segíteni azon, amin már csak a százazatok és milliók teljes és fenntartás nélküli önfeláldozása segíthet.

A tisztviselőtársadalom tiltakozik a fizetés-csökkentés terve ellen. A közalkalmazottak körében mindenütt a legnagyobb megdöbbenést keltette az a hír, hogy a kormány a költségvetés redukciója során tervbe vette a tisztviselők fizetésének csökkentését. Az elterjedt hírek szerint, amelyek még nem nyertek megerősítést, a kisebb fizetési osztályokban, felfelé a VII-ikig bezárólag, 5%-os lenne a csökkentés, az V. és VI. fizetési osztályokban 10, az ennél magasabb osztályoknál pedig 20%. A régi nyugdíjakat, valamint a családi pótlékokat nem redukálnák. Már maga a gondolat is a legnagyobb csodálkozást váltja ki nemcsak a köztisztviselők között, hanem az egész gazdasági életben, mert hiszen a tisztviselők fizetése most is jóval alatta van a békebeli fizetéseknek. A gazdasági életet szintén súlyosan érintené a fizetés-csökkentés, mert ennek nyomában hatványozottan csökkenne a közalkalmazotti tábor vásárlóképesége. A KANSZ vezetősége elhatározta, hogy tiltakozik a terv ellen. Fölmerültek olyan tervek is, hogy a KANSZ javasolni fogja a kormánynak, hogyha tervéhez mindenáron ragaszkodik, legalább úgy próbálja azt keresztülvinni, hogy a köztisztviselők ne károsodjanak és csak a magasabb tisztviselői osztályban vessenek ki átmeneti időre bizonyos százalékos járulékot. Wekerle Sándor pénzügyminiszter, akit ismételtlen megkérdeztek ebben az ügyben, mindeddig kitérő választ adott. Sem meg nem cáfolta, sem meg nem erősítette a köztisztviselői fizetések redukciójával kapcsolatban elterjedt híreket. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a németországi kezdeményezés nyomán nálunk is kidolgozták a tisztviselők fizetésére vonatkozó számításokat, statisztikát készítettek, mert a tisztviselői fizetés szerves része a takarékosági mozgalomnak. A már eddig elvégzett adatgyűjtésnél több azonban illetékes részről nem történt.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

Épület a gyulai Stefániának. Gyula város képviselőtestülete a Stefánia-szövetség anya- és csecsemővédő intézete részére az eddigi ideiglenes elhelyezés helyett a város tulajdonát képező ú. n. »Szarvas«-épületet díjmentesen átengedte.*

Dermatológiai kórház Sopronban. A város a népjóléti miniszter támogatásával többszáz ezer pengős költséggel hatalmas kórházat épített a dermatológiai osztály számára. Itt nyer elhelyezést az osztály immár világhírű orvosának, a gonorrhoeaszérum felfedezőjének, Szilvási Gyula dr.-nak orvosi laboratóriuma is. Mióta a gonorrhoeaszérum feltalálásának hírével világgá röpitette a sajtó és rádió, a külföldi orvosvilág legkiválóbb tudósai és bakteriológusai keresik fel a soproni magyar orvost laboratóriumában, hogy a helyszínen tanulmányozzák Szilvási dr. próbaoltásainak eredményeit. A szérum segítségével a nemibetegek alig egy hét alatt teljesen meggyógyulnak. Sopron város most újabb 50 ezer pengőt szavazott meg az új kórház belső berendezési költségeire. A hatalmas méretű új kórházpavillont már a legközelebbi hetekben átadják rendeltetésének.

KÖZLEKEDÉS

A bécs—budapesti autót megnyitása. Október 4-én nyitotta meg Bud János kereskedelmi miniszter az újonnan épített bécs—budapesti autót. Már kora reggel hosszú autós kirgózózt az óbudai 8. kilométer jelzésű útszakaszhoz, ahol diszbeöltözött rendőrkirendeltség és zászlóval fellobogózott diszkapu várta Bud János minisztert, aki pontosan félkilencor érkezett meg Forster Gyula államtitkár kíséretében. Az egybegyűlt ünneplő-közönség és a sajtó jelenlétében üdvözölte Forster államtitkár a megjelent minisztert, rámutatva arra, hogy az eddigi költségek fenntartási vízes makadámút helyett modern autót építettek Budapest és az osztrák határ között terjedő útvonalon. Különösen hangsúlyozta, hogy míg a régi vízes makadámút fenntartási költségekkel együtt háromévenként és kilométerenként 55.000 pengőt reprezentált, addig ezt a kétszázkilométeres modern autót 12 millió pengő költséggel sikerült megépíteni, ami azt jelenti, hogy kilométerenként csupán 60.000 pengőbe kerül átlagban a modern útburkolás és ebben az összegben többévi ingyenes fenntartás költsége is befoglaltatik. Bud miniszter szölt ezután, kiemelve ennek a most megnyitott nemzetközi autótútnak nagy gazdaságpolitikai és idegenforgalmi jelentőségét. Az út átvétele után a miniszter és kísérete tóba ülték és elindultak az út meg szemlélésére. A magyar kövezőipar két kitünő cége: Spányi Ernő és Helfenstein Károly kifogástalan kisköburokat építettek, az Építőipari Rt. pompás topekaburkolatot létesített több tízkilométeres szakaszon, a Magyar Asphalt Rt. pedig nyolc és félpengős, tökéletesen sima bitumakkal szolgált rá a megjelentek elismerésére. A néhány hónapos betonburkolaton jelentkező repedések éles ellentétet mutattak azzal a kellemes benyomással szemben, melyet a kő- és aszfaltburkolatok keltettek az ünnepélyes megnyitáson résztvettek körében.

Győr után megszűnt az állandó burkolatok alkalmazása. Innen az országhatárig felületi kezelést alkalmazott a minisztérium, azt az eljárást, mely 2 pengő 42 filléres négyzetméterenkénti előállítási költségével rekordot tart az útmódernizálás olcsósága terén. Az országhatárnál megtorpant a társaság. Nyomott hangulatban párperces pihenőt tartottak annál a határkőnél, melynek egyik oldalán vége szakadt a magyar munka diadalmas produkciójának: a most megnyitott országútnak, másik oldalán pedig, a régi Magyarország elrablott darabján a poros, gödrös »burgenlandi« országút szaladt tovább és amelynek gyászosan szürke hátteréül a pozsonyi vár képe rajzolódott. Végigjárva az országutat, Győrbe ért vissza az ünnepély közönsége, ahol rövid ebéd közben Bud János programatikusan pohárköszöntőben ismertette az útépitésekre vonatkozó alábbi terveit. A forgalom javarésze, mondotta, az országútra terelődik és ezért egész gazdasági politikájának gerincévé tette az útkérdést. Az ország megcsonkítása folytán kétszeres köteletségének tartja a jó, helyes, teherviselő képességünkkel számoló útépitő tevékenység folytatását. Nem incidentaliter akarja a kereskedelmi miniszter folytatni az útépitést, hanem aszerint a terv szerint, mely már készen áll és amely mellett figyelemmel lesznek a többi közlekedési tényező: vasút, légi-forgalom stb. fejlesztésére is. Magyarországnak bele kell kapcsolódnia a világforgalomba és ezt megfontoltan, tékozlás nélkül kell végrehajtani. A költséges, de soká tartó út megépítése nem tékozlás, ellenben tékozlás volna a közlekedést és áruszállítást olcsóbbá tevő modern utakat meg nem építeni. Nem nyugszom addig — mondotta Bud János —, míg meg nem omdom azt a nagy útiügyi beruházást, mely a magyar termékeket olcsó közlekedéssel juttatja a világpiacra és amely mai nagy nyomorúságunkban ezer és ezer munkáskéznek juttat pillanatnyi megélhetést. A miniszter beszéde után még néhány üdvözlés hangzott el s azután a meghívottak visszatértek a fővárosba.

Motorcsónakközlekedés Budapest és Bécs között. A heme-
lingeni hajógyárban néhány nap óta tárgyalások folynak a magyar
kormány megbízottja és Ellinghaus mérnök között egy sikló-
rendszerű hatalmas motorcsónak megvásárlása ügyében. A motor-
csónak 20 méter hosszú és légszavart hajtja. A próbatakon körül-
belül százkilométeres óránkénti átlagsebességet ért el. Huszonöt
utast szállíthat. A motorcsónak Bécs és Budapest között fog
közlekedni és három óra alatt teszi majd meg az utat az osztrák
főváros és a magyar főváros között.

**Megszűnik a Budapest—Pécs és Kaposvár közötti repülőgép-
járat.** Az egész ország közvéleménye felfigyelt arra a napra, amikor
aprilis 15-én megindult az első magyar vidéki személyszállító
repülőgépforgalom a Kaposvár—Budapest közötti vonalon.
A közönség már az első perctől kezdve nagy lelkesedéssel karolta
fel a repülőgépeket és olyan nagy számban vették igénybe, amely
a legvérmesebb reményeket is kielégítette. A Magyar Légiforgalmi
R.-T.-től vett értesítés szerint a felmerült tervtől eltérően, — hogy
november 3-ig hosszabbítsák meg a járatokat — úgy határoztak,
hogy október 15-ével megszüntetik a Kaposvár—Budapest közötti
járatokat. A tavaszi járatok majd csak a jövő év március 1-én
indulnak meg.

Földalatti autótút Párisban. A Porte Dauphine-nál, a Bois
de Boulogne árnyas sötányai találkozó pontján, kb. 450 méter
hosszú alagút építését vették tervbe. Az alagút az Avenue Foch
óriási forgalmát lesz hivatva tehermentesíteni. A földalatti út
főjelentősége abban rejlik, hogy sikeres kísérlet esetén hogyan
fogja befolyásolni Páris jövőendő képét. Ha beválik, előrelátható,
hogy minden olyan ponton, ahol gyakori a forgalom torlódása,
ilyen alagutakat fognak létesíteni. Lehet, hogy divatba fog jönni
az is, hogy a föld alatt vásároljanak, földalatti kávéházba, szin-
házba járjanak a párisiak. Amint New-York felfelé, Páris esetleg
lefelé fog terjeszkedni. Budapesten is elkezdették már a lefelé
terjeszkedést, amennyiben az Erzsébet-körút elején és a Keleti
pályaudvar indulási oldalánál a föld alá helyezték az illemhelyeket.
Ez az elhelyezés oly kitérőn sikerült, a helyiségek nappal mester-
séges világítás nélkül is oly világosak, hogy ez bizonyára arra indítja
a főváros vezetőségét, hogy a többi házikókat is eltüntesse. A vidéki
városok közül Szombathely már követi is a főváros példáját,
amennyiben illemhelyeit Szombathely is a föld alá akarja helyezni.

A Lajta szabályozása. A magyar kormány még az idei
tavaszon befejezte a Lajta magyar területen levő részének szabá-
lyozását. A két állam közt kötött egyezmény alapján az osztrák
kormány most elrendelte a Lajta burgenlandi medrének szabályo-
zását, továbbá az ú. n. megyei csatorna és a Kisajta kiépítését.
A szabályozási terveket Magyarország is jóváhagyta és így most
hozzáfogtak a munkához. A költségek 607.000 osztrák schillinget
tesznek ki. A munka első részére a burgenlandi kormány egyelőre
80.000 schillinget előlegezett.

KÖZMŰVELŐDÉS

Ingatlan egy gyulai olvasókörenek. Gyula város a Gyulai
Tanyai Földművelők Körének kultúrház építése céljára 200 □-öl
területet adományozott díjmentesen.*

A gyulai tanintézetek költségvetése. Gyula város képviselő-
testülete az elemi iskolák költségvetését 9428 P készpénzszükség-
lettel és 46 öl tűzifailettménnyel alapította meg, s utasította a
város polgármesterét a város terhére megállapított 9428 P hozzá-
járulásnak a szokásos időben és módon való kifizetésére és a 46 öl
tűzifa természetbeni kiszolgáltatására. A képviselőtestület az
iparostanonciskola költségvetését 15.414 P szükséglettel 8530 P
54 f fedezéssel és 6883 P 46 fillér hiánnyal elfogadta s a hiányt a
közpénztárból rendelte fedezni. A községi polgári fiúiskola 1930/31.
évi költségvetési végösszege 40.982-90 P, mely összegből a várost
21.367-62 P hozzájárulás terheli. Ezen összegnek az 1931. évi
költségvetésbe való beillesztését a képviselőtestület elrendelte.
A polgári leányiskola évi költségvetéséhez a város 1300 P kész-
pénzzel és 20 öl természetben kiszolgáltató tűzifával, a községi
óvodák évi költségvetéséhez 5614-34 P készpénzzel és 6 öl termé-
szetben kiszolgáltató tűzifával járul hozzá.

Az újpesti színház művészi nívójának emelése. Miklóssy
Imre színgazgató a meginduló újpesti szezonhoz nagy reményeket
fűz. Vendégszerepléseket tervez. Be akarja mutatni egy-egy vég-
szereplés keretében az újpestieknek az itt még nem szerepelt
fővárosi színésznagyságokat. Tervbevette: Gál Franciska, Bajor
Gizi, Honthy Hanna, Göth és Göthné, Vaszary Piroksa vendé-
szereplését. Az új szezonnal kapcsolatban érdekes művészi tervet
vetettek fel Újpest zene- és színházpártoló köreiből. Azt tervezik,
hogy az újpesti Konzervatórium szimfónikus zenekarának közre-
működésével az új szezonban előadnak két-három, kórus nélküli,
egyfelvonásos operát, amelynek zenekíséretét Szikla Adolf volt
operaházi karmesternek és Melles Bélának, az operaház hangverseny-
mesterének vezényletével ez a szimfónikus zenekar látna el.

KÖZIGAZGATÁS

**A városi adószámvevői állások betöltésének illetékességi
kérdése.** A folyó évi január hó 11-én Gyulán megtartott általános
tisztújítási alkalmával egy adószámvevői és három adóalszámvevői
állás szabályszerű pályázati hirdetmény alapján választás útján
betöltetett. A főispán az 1929. évi XXX. t.-c. 68. §-a alapján
annak a nézetének adott kifejezést, hogy az állások — mint szám-
vevői állások — csak általa, kinevezés útján tölthetők be. A polgár-
mester ezen rendeletnek — mivel a választás szabályszerű volt —
nem tett eleget, mire a főispán új rendelettel az állások elnevezésé-
nek megváltoztatását kívánta. Mivel a választások jogerősek s
így, amíg a választást meg nem semmisítik, az állások megürese-
detteknek nem tekinthetők, a képviselőtestület megbízta a polgár-
mestert, hogy az ügy elbírálása végett forduljon kérelemmel a
belügyminiszterhez.*

Átszervezik a vidéki bejelentőhivatalokat. A bűnügyi nyu-
mozásra és a közigazgatási adminisztrációra kiható nagyfontosságú
reformot valósít meg a közeljövőben a budapesti rendőrség. Arról
van szó ugyanis, hogy külföldi mintára Budapesten is felállítják
az Országos Bejelentőhivaltal és ezzel egyidejűleg — úgy hirdik —
teljesen átszervezik a vidéki rendőrségek bejelentőhivatalait is,
amelyek elavult rendszer alapján működnek. Nagy nehézségbe
ütközött idáig vidéken lakó személyek felkutatása. A vidéki
bejelentőhivatalok ugyanis nem pesti mintára — abc sorrendben —
hanem utcák szerint tartják nyilván a bejelentetteket és ha egy
pesti megkeresés érkezik, órák hosszat kell kutatni a tisztviselők-
nek, míg megállapítják, hogy tulajdonképpen melyik Tóth Péterről
vagy Nagy Jánosról lehet szó. A jövőben a vidéki bejelentetteket is
abc sorrendben tartják nyilván és az Országos Bejelentőhivatal
felállításával egyidejűleg a vidéki rendőrhatalóságok minden egyes
bejelentetről kötelesek 24 óra alatt értesíteni a budapesti központi
hivaltal, ahol azonnal kartotékot készítenek az új lakosról. Az
új hivatal felállításával kapcsolatosan szigorú intézkedéseket fogat-
natosít a rendőrség és súlyos büntetést mér ki azokra, akik nem
tesznek eleget a bejelentési kötelezettségnek. A vidéki bejelentő-
hivatalok átszervezése Szegeden már meg is kezdődött. Bohda-
neczy Aladár dr. rendőrtanácsos, a nagyfontosságú reformtervezet
szerzője, a minap Szegeden időzött, ahol az ő utasításai alapján
megkezdődött a bejelentőhivatal átszervezése.

KÖZGAZDASÁG

Gyümölcsomagolótelep Gyöngyösön. Külkereskedelmi szem-
pontoktól indítva a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület elhatá-
rozta, hogy egy modern gyümölcsomagolótelepet létesít Gyön-
gyösön. A Gazdasági Egyesület székháza Gyöngyösön a vasúti
állomás újszólván közvetlen szomszédságában fekszik s ezen a
telken, valamint a MÁV pályaudvar és említett telek között el-
terülő keskeny és ezidőszerint felhasználás nélküli városi tulajdon
képező kisebb területen létesülne az exportcsomagolótelep, egyik
oldalán kocsihözjáróval, a másik oldalán vasúti rakpart- és
vágánycsatlakozással. A telep használatra a célszerűen kialakított
helyiségeknek kereskedők részére méltányos bér mellett való átengedé-
se útján történne. A csomagolótelep lényeges előnyei a követ-
kezők: A gyümölcs a piacról egyenesen a vasúti állomásra kerül,
ezzel mentesül minden közbeeső szállítástól és romlástól, különösen
a háton hozott értékesebb gyümölcs semmiféle rázkódtatást el
nem szenved. Napfényre és melegre nem jutva, a tartósságában
erősen kifejezésre jut a felmelegedés kiküszöbölése, miről a helyiség
célszerű kiképzése külön is gondoskodik. További előnye, hogy a
gyümölcsiparhoz igen kedvezően, főközlekedési útvonal mentén
és igen közel fekszik, így a termelők részére is kellemes az igénybe-
vétele. Vasút mellett való fekvése pedig a kereskedőknek egyébként
is megbecsülhetetlen előnyt jelent. A vásárolt áru átvétele és
átrendezése után kezdetét veszi a csomagolás, amely az új telepen
asztalokról történne. A tisztaság érdekében simára csiszolt, mosható
betonpadló, minden helyiségben mosdó kerülne elhelyezésre, a
falak szintén moshatóan burkoltak 1-50 m magasságig. Az egyes
csomagolóhelyiségek között a jobb levegőzés érdekében és az
áttekinthetőség kedvéért is nem tömör válaszfalak, hanem horgany-
zott sodronyválaszfalak volnának, melyeken azonban nyitható
ajtók lennének, ezáltal nagyobb exportáló cégek egymás mellett
kibérelt helyiségekkel nagy forgalmat bonyolíthatnának le. Csomag-
olásra szolgáló ládák az asztal alatt kerülnének elhelyezésre,
viszont a készre csomagolt ládák lezárása, címkézése stb. mani-
pulációk elvégzésére az emelt padlójú helyiségre szolgálna.
A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület elhatározásának indító oka-
ként a gyümölcsstermesztés érdekeinek előmozdítása szerepel, főcél
a gyöngyösvidéki elsőrangú minőségű gyümölcs (cseresznye, barack,
szőlő) kiváló termelői értékének a korszerű csomagolás biztosításával
való fokozása és új, felvevőképes piacra való eljuttatása.

Ipari vásár Szegeden. A szegedi ipartestület ez év október 19—28-ika között rendezi meg második ipari vásárát. A testület vezetőségét mélyen áthatja az a kötelességérzet, amely a mai válságos gazdasági helyzetben megköszorozva hárul reá s mindent elkövet, hogy az iparosok helyzetén segítsen. Ebből a szempontból kiindulva határozta el magát az ipartestület vezetősége, hogy évente kétszer: tavasszal és ősszel vásárt rendez, amelynek keretében az iparosok bizonyosságát tesznek a magyar áru versenyképességéről és arról, hogy minőségben, árban, izlésben, kivitelben a legelsőrangúbbak. A vásárral a szegedi iparosok bekapcsolódnak a Magyar Hétébe és a szegedi árvíz emlékére emelt Fogadalmi-templom felszentelésével kapcsolatos ünnepségek programjába. Az őszi vásárt október 19-én, vasárnap nyitják meg. Feláru vasúti jegyet biztosítottak azoknak, akik erre az alkalomra Szegedre akarnak utazni. A feláru jegyek váltására jogosító igazolványokat darabonként két pengő kiállítási illeték beküldése ellenében a szegedi ipartestület megküldi.

KÖZSZÁLLÍTÁS

Négyéves huza-vona a tűzoltólétra körül. Debrecen város törvényhatósági bizottsága még 1926-ban elhatározta, hogy a tűzoltóság számára modern, nagy tololétrát szereztesse be, hogy tűz esetén még a legmagasabb épületeknél is sikerrel szállhassanak szembe a veszedelemmel. Úgy határozta, hogy Magirus tololétra szereznek be. Amikor a határozatot jóváhagyás végett felterjesztették, a miniszter azt válaszolta, hogy hazai gyárhoz kérik ajánlatot. Ezután az ügynek különböző felirati és leirati stádiumai voltak, míg végre 1929-ben a város ismét ajánlatot kért a magyar gyárhoz és a Magirustól is, amely a legolcsóbb ajánlatot tette 65.000 pengővel. Az erre vonatkozó közgyűlési határozatot februárban terjesztették fel. A minisztérium most azzal küldte vissza a határozatot, hogy azt nem hagyja jóvá, mert a magyar állami gépgyár 70.000 pengőn felüli ajánlatát 66.000 pengőre mérsékelte, így a különbség igen csekély, tehát meg lehet rendelni magyar gyártól a gépet. A miniszter kijelentette, hogy abba hajlandó belemenni, hogy magyar alvázat csináltassanak és a létra lehet külföldi. A városnál kiszámították, hogy a MÁV nem Magirus letrát ajánl a 70.000 pengőért, hanem Metz letrát, amely kevésbé jó, mint a Magirus és nem is 30 méter hosszú, hanem csak 26 méteres. Időközben kiderült az is, hogy a gyárak a régi ajánlatokat nem tartják rem, mert az anyagárak időközben megváltoztak. Most aztán kezdődik elől az egész történet, a város ajánlattételre hívja fel a MÁV és a győri vágánygyárakat, hogy 30 méter hosszú Magirus letrával magyar alvázon mennyiért szállítják a gépet. Az még a szerencse, hogy a sok huza-vona közben Debrecen magas építési házain időközben nem tört ki tetőtűz.

Versenytergályási hirdetmények. Csongrád megyei város polgármestere nyilvános versenytergályást hirdet Csongrád város belterületén végrehajtandó kb. 4400 m téglajárda építési munkáinak végrehajtására és a járdaépítéshez szükséges kb. 1.200.000 darab vasas járdatégla szállítására. Ajánlat tehető a téglák szállítására, valamint a járdaépítési munkálatokra utcánként külön-külön is, ajánlattevőknek rendelkezésére bocsátott ajánlati úrlapon. Ajánlatokat a városi iktatóhivatalban 1930. évi október hó 20-án d. e. 11 óráig kell benyújtani. Az ajánlatokat október hó 20-án d. e. 1/2 12 óráig bontják fel.

Győr város mérnöki hivatala nyilvános versenytergályást hirdet a révfallui víztoronytól a Hédervári- és Rónay Jácint-utcán át az új közúti Dunahíd révfallui hídfőjéig építendő 300 mm belső átmérőjű öntöttvas nyomcsövezeték építéséhez szükséges csövekre és csapokra. Az ajánlatokat október hó 25-én, déli 12 óráig Győr szab. kir. város mérnöki hivatala címére kell beküldeni, vagy közvetlenül benyújtani. A beérkezett ajánlatokat október hó 25-én 12 óra 30 perckor fogják felbontani.

Cegléd megyei város polgármestere hivatala zárt írásbeli versenytergályást hirdet 2 db kb. 250 méter mély, 89 mm átmérőjű artézi kút fúrására. Ajánlat beadási határidő f. évi október hó 20-án d. e. 9 óra.

IDEGENFORGALOM

Kibővítik a soproni Löver-szállót. Az idegenforgalom emelése szempontjából Sopron város Gruber Jánosnak, a Löver-szálló bérletjének arra a célra, hogy a szállót 36 szobás modern épülettel alakíthassa át, 30 ezer pengő segítyt ad azzal a kikötéssel, hogy legalább 90—100 ezer pengő építési tőkét ruház be, az építkezéseket még a folyó év decemberéig megkezdi és 1931 május hó végéig befejezi, úgyhogy a szálló a jövő nyár folyamán megnyílik. Az összegből Gruber János 15 ezer pengőt a tető alá hozáskor, 15 ezret pedig a szálloda építkezéseinek befejezésekor kap kézhez.

A vidék a kedvezményes budapesti utazások ellen. A fővárosi közigazgatási bizottság tudvalevően akciót indított az iránt, hogy a budapesti forgalom föllendítése érdekében a MÁV hetenkint egy napon a vidéki közönségnek kedvezményes áru vasúti jegyet biztosítson a fővárosba való utazásra. Minthogy a fővárosi közigazgatási bizottságnak ez az akciója a vidék gazdasági életét létezésében érinti és alkalmas arra, hogy a vidéki közönséget bevasárlásainak elvégzésére Budapestre csábítsa, a vidéki gazdasági érdekképviseletek sorban állást foglaltak az akció ellen, köztük a győri kereskedelmi és iparkamara is, amely az akciót ellenző főiratot intézett a kereskedelmi miniszterhez. A székesfővárosi akcióról most kapott hasonló állásfoglalás érdekében hivatalos értesítést Győr város, amelynek szeptember 31-iki közgyűlése foglalkozik a kérdéssel. Értesülésünk szerint az előadói javaslat a fővárosi akció ellen fog állást foglalni. A javaslat a vidéki kereskedelem és ipar mai helyzetében károsnak tart minden olyan akciót, amely a vidéki vásárlóknak a helyi piacokról való elvonását jelenti és éppen azért nem teszi magáévá a főváros akcióját. Az előadói javaslat indítványozni fogja, hogy a közgyűlés ebben az ügyben írjon föl a kereskedelemügyi miniszterhez, akit arra kérjen, hogy ne adjon engedélyt a MÁV-nak heti kedvezményes budapesti vasúti jegyek forgalombahozására, hanem a Budapestre szóló kedvezményes utazások lehetőségét a legszigorúbban korlátozza.

A Magyar Turista Egyesület vándorgyűlése Szentendrén. A turistacsoport felavatta a kőhegyi forrást, ahol Dezsőfi Ferenc dr. mondott avatóbeszédet. A kőhegyi kilátó építésének első kapavágásánál Teller Gyula, a szentendrei osztály díszelnöke, tartott avatóbeszédet, utána Starzsinszky László dr., Szentendre polgármestere, megtette az első kapavágást. A vándorgyűlés örömmel fogadta Starzsinszky dr. polgármester javaslatait turista weekend-házak, evezős-menház létesítéséről, valamint az elszakított területekről származó turisták hősi halottainak állítandó emlékműről. Mindezekre Szentendre városa készséggel enged át területet. Dezsőfi Ferenc dr., a szentendrei osztály ügyvezető elnöke, történeti visszapillantást vetett az osztály tízévi működésére. Utána Wein Jakab ny. főkonzul szólalt föl s a pilis—visegrádi hegyvidék megnyitását kérte a turisztika számára.

A vidéki lapok országos kongresszusa. A vidéki lapok országos kongresszusát az idén november 9-én Kecskeméten tartják meg. A vidéki lapok vezetői és a fővárosi vendégek november 8-án érkeznek Kecskemétre. A kongresszus tagjai a város vendégei lesznek.

IRODALOM

A születések alakulása Budapesten és az európai nagyvárosokban. Ezzel a címmel jelent meg az Illyefalvi I. Lajos dr. által szerkesztett Statisztikai Közlemények 58. kötete, amely Szél Tivadar dr. munkája. A közel 300 oldalas mű, amelynek szövegét igen sok grafikon illusztrálja, részletesen tárgyalja a főváros népességi viszonyait, figyelemmel a születések alakulására az egyes kerületekben, az újszülöttek nemére, a halvaszületésekre és a törvénytelen születések számára. Ismerteti a születések alakulását hónapok és a szülők kora szerint, hűfelekezet és nemzetiség szerint. A feldolgozott adatok általában 1900-ig mennek vissza. A könyv, amely elméleti szempontból is értékes fejtegetéseket tartalmaz, mindenképpen aktuális problémát tárgyal, mert hiszen a születési arány már a 70-es évektől kezdve Európaszerte csökken. Társadalmi és törvényhozási segítségre van szükség a segítség módjainak előfeltétele a tényleges helyzet tudományos tárgyalagossággal való feltárása. A könyv ára 5 pengő. Megrendelhető a fővárosi statisztikai hivatalánál.

NÉPJÓLÉT

Pápa inségakciója. A városi képviselőtestület szegényügyi bizottsága a legutóbb Antal Géza ref. püspök és Karlovitz Adolfné elnöklésével ülést tartott, amelyen a munkanélküli levő és nyomorba jutott munkások segélyezésének módjait vitatták meg. A segítés módjára nézve Tenzlinger József dr. polgármester javaslatot terjesztett elő, mely szerint a villany árának felemelését, az éttermekben és vendéglőkben kiszolgáltató ételek és italok önkéntes megadóztatását indítványozta, úgyszintén a város vezetősége falragaszokon hívja fel a város polgárságát, hogy önkéntes adományok útján járuljon hozzá a fenyegető nyomor enyhítéséhez. Elhatározta a bizottság, hogy a munkanélküliek kataszterét összeállítja és a családos munkanélküliek részére természetbeni segítyt nyújt, míg a magános munkások részére a városi népkonyhán ingyen ebédet ad az arra rászorulóknak. Pápa városa mindent el fog követni, hogy a legsúlyosabb téli hónapok ideje alatt nagyszámú munkanélküli munkásait ruhával, élelemmel és tüzelőanyaggal segélyezze. Itt említjük meg, hogy a város tisztviselői fizetésük 1%-át ajánlották fel a nyomorgók segélyezésére.

Negyedmillió pengőt fordít Győr a szegények támogatására. A tél folyamán lefolytatandó nyomorenyhítő akció kereteinek megállapítására, valamint az inségadóra vonatkozó javaslat kidolgozására kiküldött tizennyolctagú bizottság az inségeseknek étellel, tüzelővel, ruhával való ellátására vonatkozó előterjesztéseket elfogadta és így a téli hónapok folyamán Győrött 4000 személyt fog segélyezni a város, 250—260 ezer pengős költség keretében. Az akció során az erre rászoruló személyek napi 30 dekás kenyérlisztsegélyben részesülnek. Erre szelvényeket fognak kapni, melyek minden lisztárúsítással foglalkozó kereskedőnél beválthatók. A jegy ellenében a tulajdonos főzölsztet vagy kenyeret is cserélhet, azért azonban más élelmicikket nem vásárolhat. Ezenkívül minden hónapban bizonyos mennyiségű zirszalonnát is fognak kapni a segélyezettek, ugyanígy burgonyát, a gyermekek, öregek, betegek pedig ezenkívül még naponta fejt is. Az akció keretében ki fognak osztani jelentős mennyiségű gyermekruházati cikket, továbbá állandó tüzelőanyag utalás is lesz. Ezzel az utóbbi kérdéssel kapcsolatban fölvetődött az a gondolat, hogyha a városi inségakció gondoskodik a tüzelőellátásról is, szükséges-e az ingyensznakció fenntartása? A bizottság erre vonatkozóan olyan véleménynek adott kifejezést, hogy az ingyensznakciót ne tartsák fenn, nehogy így a közönség áldozatkészségét két oldalról vegyék igénybe. Elhatározta még a bizottság azt is, hogy a gyárvárosi ideiglenes napközi otthont továbbra is fenntartja. A segélyezéseket a közeli napokban már meg is kezdik.

Debrecen inségakciója. Vásáry István dr. polgármester szeptember végén értekezletre hívta egybe a debreceni társadalom vezető egyéniségeit. Akikkel megbeszélte a munkanélküliség és a téli nyomor enyhítésére irányuló akcióját. Az értekezleten elhatározták, hogy minden hatszáz pengőn felüli havi jövedelemmel rendelkező debreceni lakosra havi tíz pengő önkéntes adót szabnak ki. A város különféle szükségmunkát indított meg. Az év végéig befejez 1,300,000 pengő értékű előirányzott munkát és a jövőévi előirányzat terhére útépítési, planírozási és erdőkitermelési munkákat indít. Az önkéntes inségadóból befolyó összegből a munkanélküliek gyermekei számára minden iskolában kenyeret és tejet osztanak ki. Azok, akik nem jutnak munkához, vagy testi okok miatt képtelenek munkát vállalni, ingyen élelmiszereket kapnak a várostól. Megnyitja a város a népkonyhákat is, amelyeken a múlt évben kétezer embert élelmezett. Az inségakció céljaira a polgármester reprezentációs költségeinek tizenöt százalékát ajánlotta fel. Önkéntes inségadót vállaltak az összes debreceni bankok és a debreceni egyetem tanárai is. Október elejéig 14,466 pengőt ajánlottak fel a magánosok és intézmények. A bankok havonként 1500 pengővel támogatják a munkanélkülieket.

Rendőrtisztviselők a szegényekért. Kecskeméten a Szegényügyi Bizottság a közelgő télre való tekintettel kérelemmel fordult a köz- és magánhivatalok, üzemek vezetőségéhez, tisztviselőihez, hogy a téli hónapokra fizetésük bármily csekély hányadáról lemondva, járuljanak hozzá a szegények téli szükségletének beszerzéséhez. A felhívás teljes megértéssel találkozott a rendőrtisztviselők körében, akik elhatározták, hogy a téli hónapokra, novemberből áprilísig, fizetésük fél százalékát felajánlják a szegénygondozó céljaira.

Nagykanizsa is rendezti a szegényügyet. A város évről-évre nagyobb tételt állít be a szegények segélyezésére, a különböző jótékonyági egyletek és intézmények támogatására és mégis a segélyezés és istápolás a szegénység fokozódásával egyre több kívánnivalót hagy hátra. A közeledő tél küszöbén Krátky István dr. polgármester Eger mintájára gyökeresen meg akarja oldani a szegényügy kérdését Nagykanizsán és pedig olyanformán, hogy az összes jótékonyági egyesületek és intézmények bekapcsolásával egységesíti és centralizálja a szegények segélyezését, szegénykatasztert fektet fel és a koldulást teljesen megszünteti. A központosított szegénysegélyezés tanulmányozására a város nemrég Egerbe küldte Pótyondy József dr. aljegyzőt, aki tanulmányútról részletesen referált a polgármesternek. Krátky polgármester a legközelebbi időben belül ankétet hív össze, amelyen a város társadalmának vezetői is részt fognak venni és ezen megállapítják a szegényügy rendezésének, illetve egységesítésének módjait.

Győr a hadirokkantakért. A város szeptember 30-iki közgyűlése vitéz Szabó Béla indítványát tárgyalta, amely arról szólt, hogy a háború magyar hőseinek, a hadirokkantaknak járadék és ellátásának ügye törvényileg még nincs rendezve. Éppen ezért indítványozta, hogy az illetékes kormánytényezőket feliratban keressék meg olyan értelemben, hogy még az ősszel ezekről a kérdésekről törvényjavaslatot terjesszenek be az országgyűléshez. A közgyűlés az indítványt elfogadta és kimondta, hogy hasonló állásfoglalás céljából megkeresi az összes társörvényhatóságokat.

Szegénykataszter készül Zalaegerszegen. Zalaegerszeg városa az idén fokozott mértékben indítja meg a téli inségakciót. A polgármester elhatározta, hogy a társadalmi és a hatósági akciókat egyesíti s ezért elrendelte az egységes szegénykataszter összeállítását. Ennek elkészülte után megállapítják a segítés módjait. Önkéntes inségadót vettek tervbe.

A kecskeméti inségadó alapja. Mint ismeretes, a munkanélküliség enyhítésére Győr példájára Kecskemét város is bevezeti az inségadót, amely lehetővé teszi kisebb mérvű közmunkák megindítását a következő hónapok alatt is. Az inségadó szabályrendelettervezete most van munkában. Révész Sándor tanácsnok, aki a tervezetet készíti, a minap úgy nyilatkozott, hogy a tervezet rövidesen tárgyalásra kerülhet. Az eredeti elgondolástól eltérően az adóalapot, amely az állami összes adók alapján állapítatik meg, nem 3000, hanem 4000 pengőtől tervezik. A százalékos megállapítás nem változik, amennyiben a tervezet általánosságban minden adózónak 50 százalékos adófizetést javasol. A számítások szerint 100—120,000 pengőre van kilátás az adóbevételekből.

A rákospalotai városi tisztviselők a szegény gyermekekért. Rákospalota városi tisztviselői kara elhatározta, hogy hat hónapon keresztül naponta 200 rákospalotai szegénygyermeknek tejjel való ellátását vállalja magára, hogy ezzel is hozzájáruljon az országos és a tél közeledtével előreláthatólag csak fokozódó nyomor enyhítéséhez.

MEGSZÁLLOTT VÁROSOK

Kolozsvárt megmentik a pénzügyi esőtől. Mihali Tivadar polgármester napokig tárgyalt Bukarestben a kormány tagjaival, hogy ne engedjék csödbe jutni Kolozsvárt, amely már évek óta hasztalan próbálja megkapni kinlevőségeit. A polgármester érvei olyan súlyosak voltak, hogy a kormány tagjai minisztertanácsot tartottak ez ügyben s ezen az összes resztorfőnökök vállalták a kötelezettséget, hogy a Kolozsvárnak járó tartozásokat azonnal kiegyenlítik. A minisztériumok városi taxák, villanyvilágítás és vízdíjak fejében tizennyeg és félmillió lejtel tartoznak. Ebből a a közoktatásügyi minisztérium egymaga közel tizmillió lejes összeggel szerepel. De nem fizetett városi taxát, villanyt és vízdíjat egyetlen más minisztérium sem s csak a kereskedelmi és ipari minisztérium van abban a kedvező helyzetben, hogy adóssága a várossal szemben mindössze 363 lej. A többi minisztériumok 20,000—1,300,000 lejig terjedő összegekkel tartoznak. A hadügy-minisztériumnak külön van egy hatmillió lejes tartozása a várossal szemben a kaszárnyák bérlete fejében. A minisztertanács határozat alapján most már az összes minisztériumok a legközelebbi időben belül kiutalják a pénzt a városnak s ezzel Kolozsvár kiegyensúlyozhatja költségvetését. Mihali polgármester bukaresti tartózkodása alatt elintézte a posta és a kaszárnyák épületének a kérdését is. A hadügy-minisztérium közlekedésügyi minisztérium a téli hónapokban bizottságokba küldte Kolozsvárt, hogy vagy a városi épületek megvásárlását, vagy pedig megfelelő bérszerződés megkötését intézzék el. Nagy valószínűsége annak, hogy úgy a kaszárnyákat, mint a posta épületét készpénzért megvásárolják az illetékes minisztériumok. Nehéz probléma volt az a költségvetési tétel, amelyet az egészségügyi minisztérium kényszerített rá a városra a kórházak anyagi kiadásainak fedezésére fejében. Errenézve Mihali polgármester kieszközölte Bukarestben, hogy a kórház fenntartási költségeit szubvenció alakjában kapja meg az egészségügyi minisztériumtól. Ezzel reálissá válik a 128 millió lejes költségvetés és Kolozsvár ismét rendbeszedheti pénzügyeit. Megkapja a város nemsokára a kisajátított területek árát is. Ez az összeg körülbelül hárommillió lejt tesz ki. Mihali polgármester ezen az útnán királyi kihallgatáson is volt Szinájában a hadügyminiszterrel együtt. A kihallgatáson a kolozsvári királyi rezidencia felépítéséről volt szó.

Harc Nagykaroly közgyűlésén a főügyési állás körül. Nagykaroly város tanácsának (képviselettestületének) legutóbbi ülésén élénk vitát keltett az a javaslat, hogy a városnál tisztii főügyési állás rendszeresíttessék. A város régi tanácsa ugyanis a minisztériumnak ama rendelkezésére, hogy az adminisztrációs kiadások csökkentése céljából szüntesse meg a fölösleges állásokat, többek között a főügyési állást is megszüntette. A főügyési állás megszüntetésére az adott okot, hogy a városi árvaszékek megszüntetésével a főügyésznek minden teendője megszűnt, miután munkakörét úgyszólván kizárólag az árvaszéki ügyek képezték. A tisztii főügyési állás újabb rendszeresítésére vonatkozó javaslattal szemben a tanács tagok egyrésze amellet foglalt állást, hogy a városnak tisztii főügyészre szüksége nincsen. A városnak ugyanis vállalatai nincsenek, szerződéses viszonyai pedig olyan jelentéktelenek, hogy az azoknál előforduló jogi teendőket esetről-esetre bármely ügyvéd, vagy a jogügyi bizottság valamelyik ügyvédtagja elláthatja, ami az ügyési fizetést tekintve, évi százezer lej megtakarítást jelentene a városnak. A főügyési állás visszaállítására vonatkozó javaslat azért is különös, mert a város amúgyis 800 ezer lejes deficitel küzd, melyet csak pótdadók kivételével, vagyis a túlterhelt polgárság újabb megterhelésével tud elozlatni. A főügyész állás rendszeresítése pedig csak emelné a deficitet. A tanács végül is arra az álláspontra helyezkedett, hogy rendszeresíti ugyan a főügyési állást, de tekintettel annak csekély teendőire, járandóságát lényegesen kisebb összegben kívánja megállapítani.

Kolozsvár újból csökkenti alkalmazottainak számát. A város 30—32 millió deficitje a legnagyobb aggodalmak közé sodorta a városi vezetőséget s a városi tanácskozásokon most azon törik a fejüket, hogy honnan teremtik elő ezt az összeget. Az állandó választmány már elhatározta a tisztviselők és alkalmazottak létszámának újból csökkentését. Ezt a munkát az állandó választmány fogja végezni. Aránytalanul sokba kerül a városnak a központi arzenál, a járművek javító és fenntartó műhelye, a köztisztasági üzem, e két tétel több mint tizenkétmillió lejjel szerepel a költségvetésben, amiből hatmillió a köztisztasági üzemé. A városi költségvetést terheli a rendőrségen működő úgynevezett népességi hivatal, több mint húsztagú személyzeti létszámmal, holott az államrendőrségnek teljesíti a szolgálatot. A városházán pedig három rokon ügyosztály van külön-külön személyzetekkel, a választójogi, statisztikai, illetékességi ügyosztályok, amelyeknek munkája eredményéből a közönség azt a választói névjegyzéket látja, aminél rendetlenebb és rendezetlenebb listát el sem lehet képzelni. Nagy ügyvédlétszámmal és sok telefonnal dolgozik a városi ügyészség. A városi inasothon pedig hatalmas nagy új épületet foglal le, igen nagy személyzetet foglalkoztat s mindössze száz-százhusz inasnak ad otthont, minden egyes inas mintegy évi tizenötezer lejébe kerül a városnak készpénzben, nem számítva az otthon céljaira átengedett és jól értékesíthető palotának a használatát. Az ideai bevételek tételét leszállították a kommercializálások, habár a városnak kellene nagyobb befektetéseket eszközölnie, ha a víz és villany kommercializálása nem történik meg. A vízművek ideai költségvetése deficités, a villanyüzemek pedig a várossal szembeni követeléseit szállítják le azt az összeget, amit a város a villanyból kap. Milliókba kerül a városi építési szabályrendelet új terve. A tisztviselők és alkalmazottak létszámának a csökkentésén kívül felmerült az a terv, hogy a város adjon el az államnak azokat a hatalmas kaszárnyákat, amelyekért a hadsereg most bért fizet, de nem jövedelmeznek eleget a városnak. Habár általában Romániában a kaszárnyákat az állam szokta megszerezni s a hadügyminisztérium tartja fenn, mégsem bizonyos, hogy ez az eladási terv sikerül és hogy elég gyorsan sikerül.

Trencsénteplic rohamosan fejlődik. Ezidén a hivatalos vendégjegyzék szerint közel húszezer látogatója volt Trencsénteplicnek. A fürdő tavaly óta hatalmasat fejlődött. Új, teljesen modern villák (Savoy, Esplanade stb.) épültek tavaly óta. A kuszalon terraszát a parkban teljesen átalakították, úgyhogy ma kétezer embert fogad be. Középen hatalmas zenepavillon áll, amelyben naponta háromszor játszik szimfonikus zenekar, utána pedig jazzband. Az utak kicemencezve. Az igazgatóság a Grand Hotel előtti park szipítéséről is gondoskodott. A régi zenepavillon helyén nagy költségen virágos parkot és virágcsokorformába szökkenő szökőkutat létesítettek.

Panamavád a lévai városbíró ellen. A csehszlovák agrárpárt hivatalos beadványban tudatta a lévai kerületi hivatallal, hogy Simkó Károly lévai vezető városbíró, a csehszlovák agrárpárt tagját a párt kötelékéből kizárták s ezért a Léva város képviselőtestületében viselt mandátumától megfosztják. Simkó Károly városbíró ellen a pártban azt a vádat emerték, hogy a száz hoidas birtokot, a szentjánospusztai majorépület komplexumot és a Széchenyi-utcai épületet, ami a városbíró a közelmúltban Léva városa részére megvásárolt másfélmillió koronáért, jutányosabb áron lehetett volna megszerezni a város részére. A mandátumfosztó határozat még nem emelkedett jogerőre.

MUNKAPIAC

A vidéki hatósági munkaközvetítők forgalma 1930. évi szeptember havában. A m. kir. állami munkaközvetítő hivatal közlése szerint a vidéki 7 hatósági (ipari és kereskedelmi) munkaközvetítőnél 1930. évi szeptember havában 2614 munkahelyet és 5292 munkakereső volt nyilvántartva, vagyis 100 munkahelyre 202 munkakereső esett. Eszerint tehát az ipari és kereskedelmi munkapiac szeptember havi mérlege az 1930. évi augusztus havihoz képest alig változott. Részletekre térve, legkedvezőtlenebb volt a helyzet Miskolcon és Szegeden, ahol 100 munkahelyre 318, illetve 264 munkakereső esett. Legkedvezőtlenebb volt Debrecenben és Pécsen, ahol 100 munkahelyre 138, illetve 156 munkakereső esett. Az előző, vagyis augusztus hónappal szemben a helyzet alig változott, mert a munkahelyek száma 18,4%-kal, a munkeresőké viszont 13,9%-kal és a közvetítések száma 24,3%-kal emelkedett. Az eredményt a múlt (1929.) évi szeptember hónapjával szembeállítva, rosszabbodás mutatkozik, mert a munkahelyek száma 29,9%-kal, a munkeresőké viszont 2,5%-kal, a közvetítések száma szintén 22,0%-kal csökkent. Elhelyeztek az intézetek folyó évi szeptember havában 2055 egyént. Bár az elhelyezések száma az előző augusztus hónap adataival szemben némi emelkedést mutat ugyan, a múlt év szeptember havával szemben azonban csökkent az eredmény. Mindebből folyólag a munkapiac mai helyzete még mindig igen aggasztó.

*) Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Sopron, Szeged, Szombathely.

ÜZEMEK

A főváros vállalja a környékbeli városok árammal való ellátását. Borvendég Ferenc tanácsnok, a főváros villágítási és vízvezetési ügyosztályának vezetője, a folyamatban levő tanácskozásokról, amelyekről a legutóbb irtunk, kiegészítésképpen még a következőket mondotta egyik nyilatkozatában: Kíspeszt városa 50 éves szerződést kötött a Világítási és Vízmű Rt.-gal, a város gázellátására. Ez a vállalat fektette le saját költségén a gázcsőhálózatot, a gázt pedig a fővároson keresztül akarja szolgáltatni. A részvénytársaság és Kíspeszt között kötött szerződést a belügyminiszter a jóváhagyást megelőzően leküldte a fővároshoz hozzájárulás céljából. Mi tehát a szerződés tanulmányozásával egyidejűleg a gázszolgáltatás feltételeire nézve is tárgyaltunk az érdekeltekkel. Kíspeszt drágább lesz a gáz, mint a fővárosban, mert bármily olcsón fogjuk a vállalatot ellátni gázzal, a vállalat a fogyasztási árakba kénytelen belekalkulálni a magas beruházási tőke annuitásait és kamatait is. Azt még nem lehet pontosan tudni, hogy Kíspeszt mennyi gázt fog fogyasztani, mert a mennyiség először is attól függ, hogy a gáz népszerűsítése érdekében milyen propagandát fejt majd ki a koncessziós vállalat. Tölkön telhetőleg mi is elősegítjük a gázfogyasztás elterjedését és ezért a vállalattal elszámolandó egységeket úgy fogjuk megállapítani, hogy a fogyasztás emelkedésével arányban csökken a gáz egységára. Mindenesetre reméljük a legnagyobb sikert és a tárgyalások mielőbbi befejezését. A szerződéstervezet rövidesen visszakérül a belügyminiszterhez és azt hiszem, a kispesztai gázszolgáltatás nemsokára megindulhat. Tárgyalások vannak folyamatban Rákospalota és Pestercsébet bekapcsolására is a gázhálózatba. Ami a környékbeli városok villanyellátását illeti, közölhetem, hogy a Talbot-áram átvétele óta a pestkörnyéki városok éjszakai áramszükségletét már mi látjuk el. Már csak hetek kérdése, hogy fokozatosan átvegyük a teljes áramszolgáltatást. Ez persze attól függ, hogy a dunántúli centrálé milyen tempóban fokozza üzemét, mert addig nem használja ki teljes kapacitását. Remélem, hogy még ebben az esztendőben a környék áramellátása teljesen hozzánk kerül. A dunántúli centrálével kilowattóránként négy fillérrel számoljuk el az átvett áramot. Ez a fény is amellett bizonyítja, hogy a sok harc után a Talbot-kérdésben mégis a főváros igazságos álláspontja győzött.

A hirdetési jog bérbeadása Gyulán. A város a hirdetési ügyről alkotott szabályrendelete alapján a hirdetési jog bérbeadására pályázatot hirdetett s a beérkezett három ajánlat közül a Magyar Hirdető Iroda Rt. budapesti cég ajánlatát fogadta el. Köteles a cég adott határidőn belül 75 drb nagyobb és 60 drb kisebbmértű fatáblát, 50 drb favédőrácsot, 10 drb legújabb típusú izléses vasbadog favédőrácsot, mint hirdetőt oszlopot és 10 drb reklámpadot felállítani. Bérle az első négy évben 5000 P bevétel 30%, 10.000 P bevétel 40%, 10.000 P-n felül 50%-át, a szerződés második négy évében 5000 P-ig 35%, 10.000 P-ig 42%, 10.000 P-n felül 50%-át, a szerződés harmadik négy évében 5000 P, bevétel 40%, 10.000 P-ig 45%, 10.000 P-n felüli bevétel után 50%-át tartozik a díjköteles hirdetések után tér- és engedelmi díjak címén a város pénztárába befizetni.*

A győri háztulajdonosok a vízorák fölszerelése ellen. A győri ház- és telektulajdonosok gazdasági szövetsége október 8-án választmányi ülést tartott, amelyen legfontosabb kérdés volt a vízorák felállításának ügye. E kérdésben az a vélemény alakult ki, hogy a szövetség nem tartja helyesnek a vízorák felállítását, mielőtt az erre vonatkozó új szabályrendelettel a helyzet tisztázva nem lesz. Tisztázandó ugyanis, hogy a vízóra által mutatott fogyasztás mily új terheket fog így a háztulajdonosokra, mint a lakókra róni, hogy az így keletkező esetleges házbéremelés összege az adózás alapjául ne szolgáljon, továbbá, hogy a vízorák felállítása ne a háztulajdonosokat, hanem magát az üzemet terhelje. Fontos a vízorák felállítása előtt annak tisztázása is, hogy a vízmű által termelt vízmennyiség tényleg a vízpazarlás vagy más ok miatt mutat hiányt? E körülmény a vízorák felállítása előtt rendszeres helyszíni ellenőrzéssel biztosítandó, mely ellenőrzéssel megbízhatók volnának a villany- és gázmű ellenőrei is. Hangoztatta a választmány azt a tényt is, hogy a vízfogyasztás nemcsak közszükségleti, de közegészségügyi kívánság és így annak indokolatlan korlátozása éppoly sérelmes a háztulajdonosokra, mint a lakókra. Fontos annak megállapítása is, hogy a vízmű vezetősége által kimutatott 196 liter fejkvótában bennfoglaltatik-e az utcai öntözés, a tűzoltás, a parkok öntözése, csőtisztítások, a gyárak és a gyakori csőrepedések által elhasznált, illetve előidézett vízmennyiség? Főntiek mérlegelésével a választmány azon véleményének adott kifejezést, hogy a kérdést a jog- és méltányosságnak megfelelően úgy kell rendezni, hogy abból se a háztulajdonosokra, se a lakókra sérelem ne háruljon.

Az ügygel október 10-én foglalkozott a város közgyűlése s éles vita után úgy határozott, hogy a kérdést a napirendről leveszik, a polgármestert pedig utasítják, hogy a vízorákról szabályrendeletet terjesszen a közgyűlés elé.

A SZERKESZTÉSÉRT ÉS KIADÁSÉRT
VÁRHIDY LAJOS,
a Magyar Városok Országos Kongresszusának igazgatója
felelős

HIRDETÉSEK

Hajdu vármegye alispánjától.

11.408/1930. sz.

Pályázati hirdetmény.

Hajduhadház megyei városnál az üresedésben lévő **mérnöki állásra** pályázatot hirdetek és felhívom a pályázni óhajtókat, hogy az 1883. I. t.-c. I. §-ában megjelölt általános kellékeken kívül az alábbi okmányokkal kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám címezve Hajduhadház megyei város polgármesterénél a **f. évi november hó 7. napjának déli 12 órájáig** annyival is inkább adják be, mert a később beérkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

A városi szervezési szabályrendelet 27. §-a szerint a városi mérnöki állás az állami rendszerű IX. fizetési osztály 3-ik fokozatával kapcsolatos illetménnyel és lakáspénzzel van egybekötve. Választható az, aki mérnöki vagy építész-mérnöki oklevéllel és három évi mérnöki gyakorlattal bír.

Magánygyakorlat folytatása meg van engedve.

Pályázók kérvényeikhez csatolni kötelesek képesítésüket, eddigi szolgálataikat, erkölcsi és politikai megbízhatóságukat, a forradalom és idegen megszállás ideje alatti magatartásukat igazoló bizonyítványukat.

Az állást a képviselőtestület viszonylagos szótöbbséggel, választás útján tölti be, a megválasztandó megbízatása élet-hossziglan tart.

A választás megejtése iránt később külön intézkedem. Debrecen, 1930. évi október hó 6.

alispánh.

Nabráczy s. k.,
főjegyző.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánjától.

22.714 k. i. 1930. szám.

Pályázati hirdetmény.

Mezőtúr megyei városnál üresedésben levő **adóügyi iktatókiadói állásra** ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy pályázati kérvényeiket hozzám címezve Mezőtúr megyei város polgármesterénél **1930. évi október hó 18. (tizennyolc) napjának déli 12 (tizenkettő) óráig** annyival inkább adják be, mert a később beérkezett, vagy hiányosan felszerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

Pályázók tartoznak igazolni legalább a középiskola négy osztályának sikeres elvégzését, mint elméleti képesítést, magyar állampolgárságukat, eddigi szolgálataikat, erkölcsi és politikai megbízhatóságukat, a forradalom és kommun alatti magatartásukat, testi és szellemi alkalmasságukat.

A jelenleg is Mezőtúr megyei városnál alkalmazásban levők ezen igazolások tekintetében alkalmazotti minőségükre hivatkozhatnak.

Az állás a X. fizetési osztályba van sorozva s a város képviselőtestületi közgyűlése választás útján életfogytiglan tölti be. A választás napját később fogom kitézni.

Szolnok, 1930. évi szeptember hó 20-án.

Alexander Imre s. k.,
alispán.

Vas vármegye alispánjától.

21.210/1930. szám.

Pályázati hirdetmény.

Szombathely megyei városnál lemondás folytán megüresedett **polgármesteri állásra** ezennel pályázatot hirdetek.

A polgármesteri állás illetménye az állami tisztviselőkre megállapított VII. fizetési osztálynak megfelelő fizetés és lakáspénz.

A fizetési osztály egyes fokozataiba, valamint egy ízben a közvetlen következő magasabb fizetési osztályba való előlépés az 5600/1925. B. M. rendelet rendelkezései szerint történik.

A város képviselőtestületének 255/1928. kgy. számú határozatában a polgármesteri állásra megállapított pótilletmények és képviselői átalány a m. kir. belügyminiszter úr 85.483/1929. IV. számú rendelete értelmében és abban megállapított mérvben illeti meg a megválasztott polgármestert.

A pályázók az 1883. évi I. t.-c., valamint az 1912. évi LVIII. és 1929. évi XXX. t.-c. III. Részében előírt képesítést igazolni tartoznak.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám legkésőbb **1930. évi október hó 20. napjának déli 12 órájáig** annál inkább adják be, mert a később érkezettek figyelembe venni nem fogom.

A tisztújítás határidejéül 1930. évi október hó 25. napjának délután 3 óráját tűzöm ki a város képviselőtestületének tanácskozó termében.

Szombathely, 1930. évi október hó 4.

Dr. Horváth Kálmán s. k.,
alispán.

Hajdu vármegye alispánjától.

11.930/1930. sz.

Pályázati hirdetmény.

Hajdusoboszló megyei városnál az üresedésben lévő **II. oszt. aljegyzői állásra** pályázatot hirdetek és felhívom a pályázni óhajtókat, hogy az 1883. I. t.-c. I. §-ában megjelölt általános kellékeken kívül az 1929. XXX. t.-c. 65. §. 1. pontjában illetve a 67. §. 1. pontjában megkívánt elméleti képesítésüket, eddigi szolgálataikat, erkölcsi és politikai megbízhatóságukat, a forradalom és idegen megszállás ideje alatti magatartásukat igazoló bizonyítványokkal kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám címezve Hajdusoboszló megyei város polgármesterénél a **f. évi november hó 7-ik napjának déli 12 órájáig** annyival is inkább adják be, mert a később beérkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

Az állás javadalmá az állami rendszerű X. fizetési osztály 3-ik fokozatával kapcsolatos fizetés és lakáspénz.

Akik jelenleg is Hajdusoboszló megyei városnál vannak, rendszeresített álláson alkalmazásban, okmányaik csatolását mellőzhetik s a megkívánt feltételeket felettes hatóságuk útján igazolhatják.

Az állást a képviselőtestület viszonylagos szótöbbséggel választás útján tölti be. A megválasztandó megbízatása életfogytiglan tart.

A választás megejtése iránt később külön intézkedem.

Debrecen, 1930. évi október hó 6.

alispánh.

Nabráczy s. k.,
főjegyző.

Vác megyei város polgármesterétől.

15.968/1930. sz.

Pályázati hirdetmény.

Vác megyei város területén végzendő 1931. évben kivitelre kerülő **kövezőmunkákra** pályázatot hirdetek.

A kivitelre kerülő munkák kimutatása a városi mérnöki hivatalnál kapható, ahol az esetleg szükséges felvilágosítások is elnyerhetők.

A kövezéshez szükséges anyagot a város bocsátja vállalkozó rendelkezésére s így az ajánlat a felbontás, kövezés s fuvarköltségeket foglalja magában.

A munka kivétel, arcveté a közszállítási szabályrendelet által előírt módon történik és szerződésben lesz rögzítve.

Pályázó a munka elnyerése esetén a vállalkozási összeg 2%-át kitevő bányapénzt a városi közpénztárba tartozik befizetni.

Csak szabályszerűen kiállított »Pályázat az 1931. évben Vác-on kivitelre kerülhető kövezőmunkákra« címmel ellátott, aláírt és pecsételt borítékban elhelyezett s közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok vehetők figyelembe. Elkésve érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok **1930. évi november hó 15-én d. e. 11 óráig** nyújtandók be a polgármesteri hivatalban, ahol ugyanezen nap d. e. 1/2 órákor fognak felbontatni.

Fentartom magamnak a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, az árakra való tekintet nélkül szabadon választhassak, vagy az ajánlatokat figyelmen kívül hagyva, újabb pályázatot hirdessek.

Ajánlattevők egyik esetben sem tarthatnak igényt kártérítésre.

Vác, 1930. évi október hó 10-én.

Dr. Krakker Kálmán s. k.,
polgármester.

ZAWADIL E. MENETJEGYGYÁR R.-T.
BUDAPEST, IV., KIRÁLYI PÁL-U. 5/7.
TELEFON AUT.: 893-01 SZÁM

Jutányosan készít:
vám-, helypénz-, fürdő-, autóbusz- és mozibelepőjegyeket.

IRODA: VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 14. **MAGYAR, X., GYÖMRŐI-ÚT 63. SZ.** GYÁR:
KERAMIAI GYÁR R.-T.
TELEFON: JÓZSEF 320-45

GYÁRT: keramitköveket és lapokat, klinkerköveket és lapokat, utak-, járdák-, belső helyiségek- és pillérekhez.
Chamotte-, dinas- és saválló téglát és habarcsot. Vállal útburkolásokat.
Különféle falitéglat.

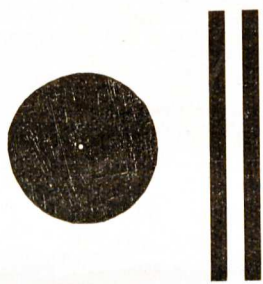
MAGYARORSZÁG

KERESKEDELMI, IPARI- ÉS MEZŐGAZDASÁGI

CÍMTÁRA

HARMADIK TELJESEN ÁTDOLGOZOTT KIADÁS

A KÖNYV ÁRA:

20 pengő

MEGRENDELÉSKOR FIZETENDŐ. MEGJELÉNÉS UTÁN

30 pengő

HIRDETÉSI DÍJAK:

A CÍMJEGYZÉK ÉS SZAKMAJEGYZÉKBEN

Telefón vagy sürgőnyecím	2 P
Dült pótsor (30 betű)	3 «
Kövér pótsor (28 betű)	5 «
Rekesz 20×40 ^m /m	20 «
Dupla rekesz 40×40 ^m /m	35 «
Egész hasáb	100 «
Fél hasáb	60 «
Negyed hasáb	40 «
Nyolcad hasáb	23 «

AZ IPARI ÉS KERESKEDELMI ÚTMUTATÓBAN
 EGÉSZ OLDAL 60 PENGŐ, FÉL OLDAL 35 PENGŐ
 ELŐRE FIZETETT HIRDETÉSEKNÉL 20% ENGEDMÉNY
 KIADJA ÉS MEGRENDELÉSEKET FELVESZ

RUDOLF MOSSE R.-T.

BUDAPEST, IV., VÁCI-U. 18. (RUDOLF MOSSE-HÁZ)

TELEFÓN: AUT. 835-83. ÉS AUT. 835-85.

VASTAGH GYULA

régi jóhírű VÁCI-UTCAI művészi szalónja, az elviselhetetlen bolt-bérek miatt megszűnt. Értékes festmények további feltűnő olcsó árusítása

IV., Királyi Pál-utca 10. sz.

alatti raktárhelyiségben.

Ritka alkalom komoly művészi alkotások beszerzésére, részletfizetés mellett is.

GANZ ÉS TÁRSA

VILLAMOSSÁGI, GÉP-, WAGGON-
ÉS HAJÓGYÁR R.-T.
BUDAPEST

ALAPÍTVÁ
1844-BEN

**IGAZGATÓSÁG,
GÉP- ÉS WAGGONGYÁR:**

X., KÖBÁNYAI-ÚT 31.
TÁVBESZÉLŐ: 461-19

HAJÓGYÁR:

V., MEDER-UTCA 9.
TÁVBESZÉLŐ: 908-69
Sürgőnycím: GANZOM BUDAPEST

VILLAMOSSÁGI GYÁR:

II., LÖVŐHÁZ-UTCA 39.
TÁVBESZÉLŐ: 501-70
Sürgőnycím: ALTERNO BUDAPEST

**MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELET:
HAZAI GÉPKERESKEDELMI R.-T.
BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 76.**

TÁVBESZÉLŐ: 186-63
Sürgőnycím: MASINA BUDAPEST

MAGYAR KIR. ÁLLAMI VAS-, ACÉL- ÉS GÉPGYÁRAK

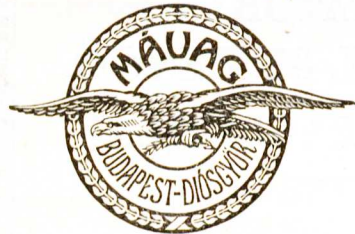
Igazgatóság: BUDAPEST, X., KÖBÁNYAI-ÚT 21. SZ.
Gyárak: BUDAPESTEN ÉS DIÓSGYÖRÖTT.

GYÁRT: Városok és községek részére seprőgépeket, vízfordó- és öntözőkocsikat, valamint „Mávag-Mercedes-Benz” rendszerű és a hazai különleges útviszonyoknak a legjobban megfelelő kivitelű teherautókat, autóbuszokat, automobilöntöző- és tűzoltókocsikat.

Vármegyei és községi építéséhez és karbantartásához gőz- és Munktelles-rendszerű motoros üthengergépeket és üggyalugépeket.

Közhivatalok, iskolák és háztartások részére kintőn bevált — a hazai olcsóbb barnaszénekkel való tüzelésre a legalkalmasabbnak bizonyult — jobbágy-féle folytoncő-kályhákat.

FIGYELJEN törv. védett védjegyünkre és **NE FELEDJE EL**, hogy a „MÁVAG” ábrájú védjegyellátott, avagy a beöntött domború „MÁVAG” szócskával bíró különböző gépgyártmányaink, acél- és vasöntvényeink stb. céljainak a legmesszebbmenően megfelelnek és érdekeiket tökéletesen kielégítik.

Egyéb közismert gyártmányok:

Felstabil gőzgépek, ipari stabilmotorok, lokomobilok, traktorok és esőplő-gépek. Kovácsolt és sajtoló gép- és kocsialkatrészek. Tartalékalkatrészek a fenti gépekhez és autókhoz. — Hidak és vasszerkezetek. Különléte hengerelt aruk. Vas- és acélöntvények nyersen és megmunkálva. Öntöttvascsövek és kereskedelmi öntvények, öntöttvaskarikás kályhák stb.

Felvilágosítással, prospektussal és ajánlattal készséggel szolgálunk.

Törvényhatóságok, városok és községek részére messzemenő fizetési kedvezmények.

AZ 1924. ÉVI XVIII. T.-C. ALAPJÁN SZERVEZETT

IPAROSOK ORSZÁGOS KÖZPONTI SZÖVETKEZETE

BUDAPEST, IV., KÁROLY KIRÁLY-ÚT 3/c SZ.

TELEFON: J. 364-39.

**Iparosok legolcsóbb
beszerzési forrása**

Bőrosztály

Faipari osztály

Építőipari osztály

**Textil közszállítási
osztály**

Kereskedelmi osztály

KISIPARI HITELAKCIÓ

**A SZÖVETKEZETI IPAROSSÁG
ORSZÁGOS KÖZPONTJA**